

Krzysztof Szpara¹

Karolina Kiwior²

Koncepcja sieci korytarzy tras rowerowych na terenie województwa podkarpackiego

¹ Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Polskie Towarzystwo Geograficzne Oddział w Rzeszowie

² TURKULA – przewodnik turystyczny, kartograf, turysta rowerowy

Spis treści

Wstęp	3
1. Uwarunkowania rozwoju systemu korytarzy tras rowerowych	7
1.1. Charakterystyka uwarunkowań rozwoju ruchu rowerowego w regionie	7
1.2. Generatory komunikacyjnego i turystycznego ruchu rowerowego	25
1.3. Infrastruktura rowerowa województwa podkarpackiego	26
2. Zasady wytyczania korytarzy tras rowerowych	29
3. Projektowana sieć korytarzy tras rowerowych w regionie	31
4. Karty korytarzy rowerowych	40
4.1. Mapa zbiorcza	40
4.2. Green Velo (1)	41
4.3. EuroVelo 4 (4)	46
4.4. Wiślana Trasa Rowerowa (WTR) (5)	49
4.5. Velo Regia (Droga Świętego Jakuba) (500)	51
4.6. Velo Beskid (Solina -Zakopane)	54
4.7. Velo Bieszczady (502)	56
4.8. Velo San (503)	58
4.9. Velo Wisłoka (504)	63
4.10. Velo Wisłok (505)	66
4.11. Velo Łęg (506)	68
4.12. Velo Roztocze (507)	70
Podsumowanie	72
Literatura	76

Wstęp

Rozwijająca się infrastruktura rowerowa w miastach i w terenie, moda na zdrowy tryb życia, liczne imprezy masowe dla rowerzystów, na różnym poziomie zaawansowania i możliwość wspólnych rodzinnych wypraw rowerowych spowodowały, że ten rodzaj aktywności dołączył do czołówki najpopularniejszych form spędzania wolnego czasu Polaków³.

Województwo podkarpackie jest regionem o wybitnych walorach przyrodniczo-kulturowych, których najwyższe wartości charakteryzują obszary górskie (przede wszystkim Bieszczady i Beskid Niski). Turystyka aktywna jest jedną z najważniejszych form turystyki w regionie. Największym zainteresowaniem cieszy się górską turystyka piesza, ale duże znaczenie ma też turystyka rowerowa. Dlatego też podjęto inicjatywę stworzenia regionalnego dokumentu wytyczającego ramy w kreowaniu polityki rowerowej na terenie województwa.

Regionalna Polityka Rowerowa Województwa Podkarpackiego stanowi podstawowy dokument Samorządu Województwa Podkarpackiego oraz innych jednostek samorządu na terenie województwa, który z jednej strony stymuluje rozwój transportu rowerowego, określa jego rolę i znaczenie w regionie, a z drugiej – określa kwestie związane z kształtowaniem się infrastruktury rowerowej pod względem przestrzennym, planistycznym, technicznym oraz organizacyjnym. Ponadto ujmuje ona kwestie związane z działaniami promocyjnymi i edukacyjnymi w zakresie ruchu rowerowego.

Celem głównym Regionalnej Polityki Rowerowej Województwa Podkarpackiego jest wzrost satysfakcji z jakości infrastruktury rowerowej oraz wzrost udziału ruchu rowerowego w transporcie na terenie województwa, zarówno uwzględniając założenia komunikacyjnego podsystemu transportowego, jak również rowerowego transportu turystycznego.

Cel główny **Regionalnej Polityki Rowerowej Województwa Podkarpackiego** będzie realizowany poprzez uwzględnienie poniższych **celów strategicznych i celów szczegółowych**:

³ Wilczyński. B., *Wschodni Szlak Rowerowy GREEN VELO – mocny start i co dalej – głos w dyskusji nt. dalszego rozwoju sieciowego produktu turystycznego*, Biuletyn KPZK PAN, Zeszyt 269, rok 2018

Cel strategiczny 1: Wzrost ruchu rowerowego w miastach regionu - zwiększanie udziału podróży rowerowych w przemieszczeniach ogółem.

Cele szczegółowe:

1.1. Rozwój tras rowerowych o charakterze komunikacyjnym, w tym przede wszystkim rozwój infrastruktury związanej z drogami rowerowymi i przemieszczeniem funkcjonalnym.

1.2. Zwiększenie spójności infrastruktury rowerowej w postaci zintegrowanej sieci dróg rowerowych w miastach i na terenach wiejskich.

1.3. Poprawa jakości rowerowej infrastruktury poprzez inwestycje w nowoczesne rozwiązania techniczne i technologiczne skierowane w szczególności do mieszkańców i województwa podkarpackiego.

1.4. Usystematyzowanie planowanych oraz realizowanych projektów z zakresu transportu rowerowego na terenie województwa.

Cel strategiczny 2: Wzrost ruchu rowerowego regionalnego - zwiększanie potencjału turystycznego regionu za pośrednictwem rozwoju turystyki rowerowej

Cele szczegółowe:

2.1. Rozwój tras rowerowych o charakterze turystycznym, rekreacyjnym i sportowym.

2.2. Zwiększanie popularności rowerowych szlaków turystycznych województwa podkarpackiego.

2.3. Zwiększenie spójności rowerowych tras turystycznych.

2.4. Wsparcie inicjatyw regionalnych i lokalnych w zakresie tworzenia i zarządzania produktami turystyki rowerowej.

Cel strategiczny 3: Poprawa efektywności i jakości systemu zarządzania rozwojem ruchu rowerowego

Cele szczegółowe:

3.1 Rozwój oraz zarządzanie rozwojem transportu rowerowego (zarówno w wymiarze komunikacyjnym, jak i turystycznym).

3.2 Poprawa bezpieczeństwa i redukcję zagrożeń motoryzacyjnych (hałasu, emisji spalin, kolizyjności przejazdów itp.).

3.3 Zwiększanie popularności transportu rowerowego - popularyzacja transportu zrównoważonego rozwoju (transportu ekologicznego) wraz z zasadami wzajemnego poszanowania uczestników ruchu drogowego (m.in. pieszych, rowerzystów i kierowców).

3.4. Wzrost społecznej akceptacji dla transportu rowerowego oraz zarządzanie rozwojem systemu komunikacyjnego transportu rowerowego oraz rowerowego transportu turystycznego.

3.5 Zwiększanie wewnętrznej dostępności transportowej miast dzięki udostępnianiu rowerów współdzielonych.

Wstępnym etapem realizacji dokumentu było przeprowadzenie w 2020 roku *Audytu potencjału produktów turystyki rowerowej województwa podkarpackiego*⁴. Wyniki pokazały, że województwo podkarpackie cechuje rozbudowana i oznakowana sieć tras rowerowych prowadzących przez najbardziej interesujące miejsca regionu. Główne wyzwania rozwoju turystyki rowerowej w tym regionie wynikają ze stosunkowo dużej liczby oznakowanych lecz niespójnych ze sobą szlaków, o których istnieniu mało kto wie i mało kto z nich korzysta. Ponadto zidentyfikowano małą liczbę szlaków o wysokiej jakości atrakcyjności turystycznej infrastruktury. Większość z nich wymaga renowacji, często odtworzenia oznakowania i infrastruktury, a obecne szlaki najczęściej nie spełniają kryteriów produktu turystycznego – charakteryzują się małym poziomem komercjalizacji, nieefektywnym zarządzaniem, czy nieefektywnej komunikacji marketingowej (promocji).

Jednym z działań planowanych w ramach realizacji celu strategicznego 1, jest wymienione na stronie 147. **Regionalnej Polityki Rowerowej Województwa Podkarpackiego** *Opracowanie koncepcji przebiegu regionalnych tras rowerowych, połączenia ich w sieć oraz połączenia tych tras z trasami sąsiednich województw*. Stanie się ona częścią **Regionalnej Polityki Rowerowej Województwa Podkarpackiego**, która ma na celu uporządkować i nadać ramy zagadnieniom związanym z rozwojem ruchu rowerowego w regionie. Dokument w założeniu ma stanowić podstawę do budowy spójnej i hierarchicznej sieci tras rowerowych w województwie podkarpackim.

Głównym powodem podjęcia prac planistycznych był zdiagnozowany w **Regionalnej Polityce Rowerowej Województwa Podkarpackiego** brak spójnego szkieletu tras rowerowych obejmującego całe województwo, oferującego wysokiej jakości połączenia pomiędzy najważniejszymi generatorami ruchu rowerowego i wpisanego w kontekst regionalny, ponadregionalny oraz międzynarodowy.

⁴ *Audyty potencjału produktów turystyki rowerowej województwa podkarpackiego*, https://www.podkarpackie.pl/images/TURYSTYKA/dokumenty_2021/Audyty_potencja%C5%82u_produkty%C3%B3w_turystyki_rowerowej_wojew%C3%B3dztwa_podkarpackiego_wersja_dost%C4%99pna.pdf

Koncepcja ma stanowić odpowiedź na ten problem - stanowić podstawę do spójnej realizacji tras rowerowych na terenie województwa podkarpackiego. W efekcie winien powstać wysokiej jakości szkielet tras rowerowych, co przełoży się na policzalne oraz niepoliczalne zyski dla całego regionu jak i poszczególnych gmin.

Celem zasadniczym Koncepcji jest wskazanie przebiegu korytarzy tras rowerowych w województwie podkarpackim – stworzenie „szkieletu”, pobudzającego do rozwijania sieci tras lokalnych. Do **pozostałych celów** należą:

- stworzenie spójnej sieci średnio- i długodystansowych tras rowerowych o wysokim standardzie,
- połączenie trasami rowerowymi głównych ośrodków miejskich (generatorów ruchu) w województwie z najważniejszymi obszarami atrakcyjnymi turystycznie oraz głównymi ośrodkami turystycznymi regionu,
- przeprowadzenie przez region tras rowerowych o znaczeniu międzynarodowym,
- powiązanie z trasami rowerowymi w innych województwach oraz krajach sąsiadujących,
- wykorzystanie potencjału wałów przeciwpowodziowych rzek,
- poprawa mobilności mieszkańców regionu i przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu,
- ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i CO₂ w sektorze transportu poprzez zwiększenie udziału transportu niskoemisyjnego w transporcie ogółem,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń motoryzacyjnych,
- popularyzacja transportu multimodalnego,
- zmniejszenie poziomu hałasu, szczególnie na obszarach miejskich, przemysłowych,
- wzrost dostępności infrastruktury rowerowej dla osób niepełnosprawnych, seniorów i rodzin z dziećmi,
- poprawa bezpieczeństwa rowerzystów,
- poprawa dostępności miejsc atrakcyjnych turystycznie,
- rozwój przedsiębiorczości lokalnej w szczególności w sektorze usług związanych z komunikacją i turystyką rowerową,
- promocja zdrowego stylu życia oraz turystyki aktywnej,
- promocja regionu i jego walorów jako przyjaznych turystyce rowerowej i mobilności rowerowej.

1. Uwarunkowania rozwoju systemu korytarzy tras rowerowych

1.1. Charakterystyka uwarunkowań rozwoju ruchu rowerowego w regionie

1.1.1. Położenie i charakterystyka ogólna

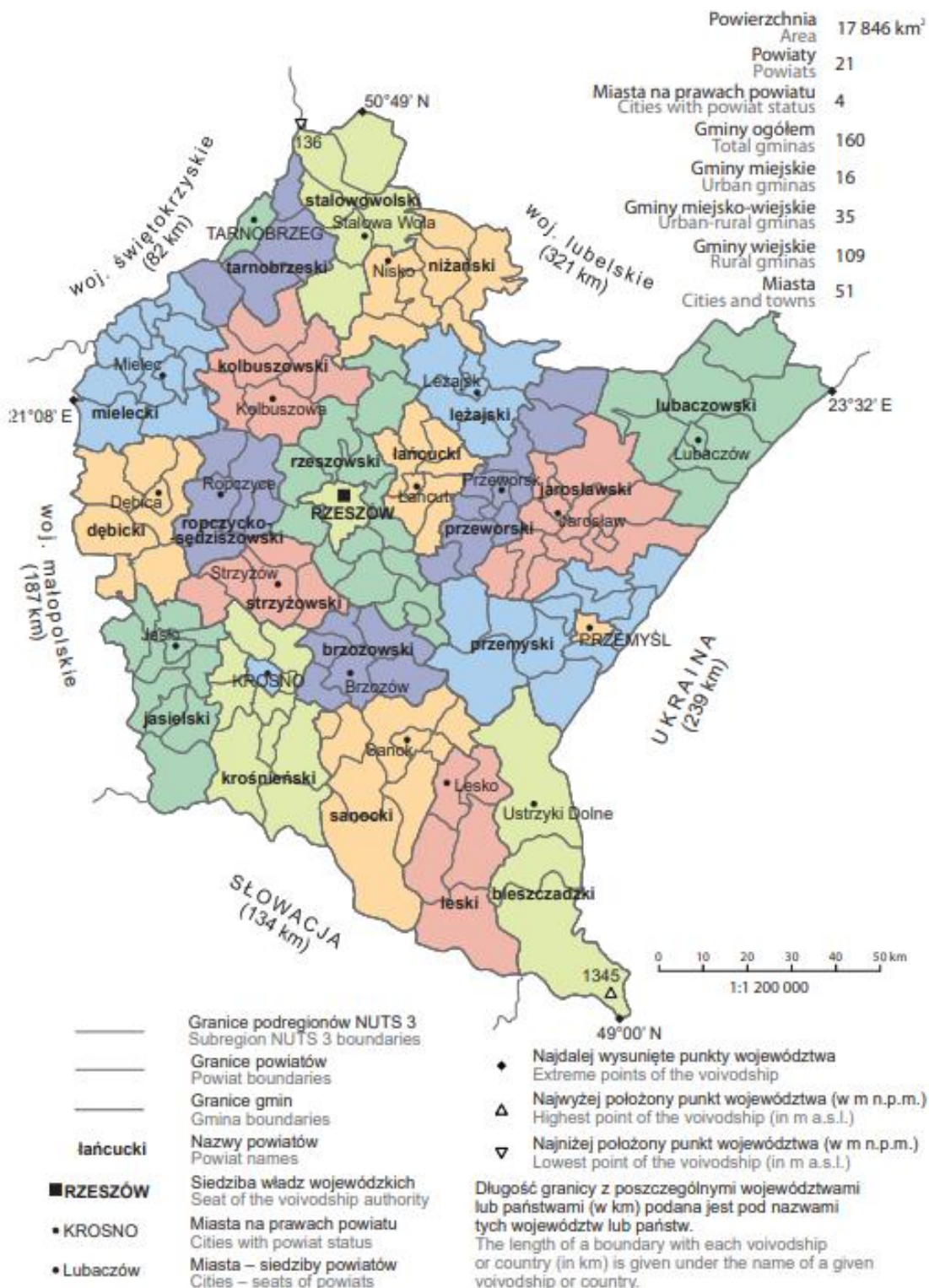
Województwo podkarpackie znajduje się w południowo-wschodniej części kraju. Do najważniejszych jednostek fizycznogeograficznych na terenie województwa należą na południu mezoregiony wchodzące w skład Zewnętrznych Karpat Zachodnich i Zewnętrznych Karpat Wschodnich. W centralnej części próg Karpat opada ku Kotlinie Sandomierskiej.

Na północnym wschodzie znajduje się też fragment Roztocza. Najwyższym szczytem jest Tarnica (1346 m n.p.m.) w Bieszczadach Zachodnich (Wysokich). Najniżej położonym punktem jest dolina Wisły. Na terenie województwa znajduje się szczyt Opolonek - najdalej na południe wysunięty punkt kraju. Graniczy ono ze Słowacją i Ukrainą oraz z województwem małopolskim, województwem lubelskim i województwem świętokrzyskim.

Zajmuje powierzchnię 17 846 km². Pod względem administracyjnym jest podzielone na 21 powiatów i 4 miasta na prawach powiatu, a także 160 gmin, w tym 16 miejskich, 109 wiejskich i 35 miejsko-wiejskich⁵. Stolicą województwa jest Rzeszów.

Szansą na rozwój turystycznego ruchu rowerowego jest rozwój ciągów tras rowerowych o charakterze międzynarodowym (transgranicznym) i ponadregionalnym, szczególnie na pograniczu z województwem małopolskim w Karpatach i z województwem lubelskim na Roztoczu.

⁵ *Statystyczne Vademecum Samorządowca*, <https://svs.stat.gov.pl/?id=9>

Ryc. 1. Podział administracyjny województwa podkarpackiego w 2020 r.

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego, 2021, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów.

1.1.2. Ukształtowanie powierzchni (rzeźba)

Ukształtowanie powierzchni województwa podkarpackiego jest zróżnicowane. Na południu są to obszary o rzeźbie górskiej, przechodzące ku północy aż po centralną część regionu w teren o rzeźbie pogórskiej. Na północy dominuje rzeźba den dolin i kotlin. W Bieszczadach Zachodnich wysokości maksymalne sięgają 1346,2 m n.p.m., a maksymalne deniwelacje osiągają wartość 951,8 m. W Górach Sanocko-Turczańskich wartości te osiągają odpowiednio 909 m n.p.m. i 640 m⁶, na Pogórzu Dynowskim 585 m n.p.m. i 395 m⁷, a w Kotlinie Sandomierskiej około 302,2 m n.p.m. i 166,1 m⁸.

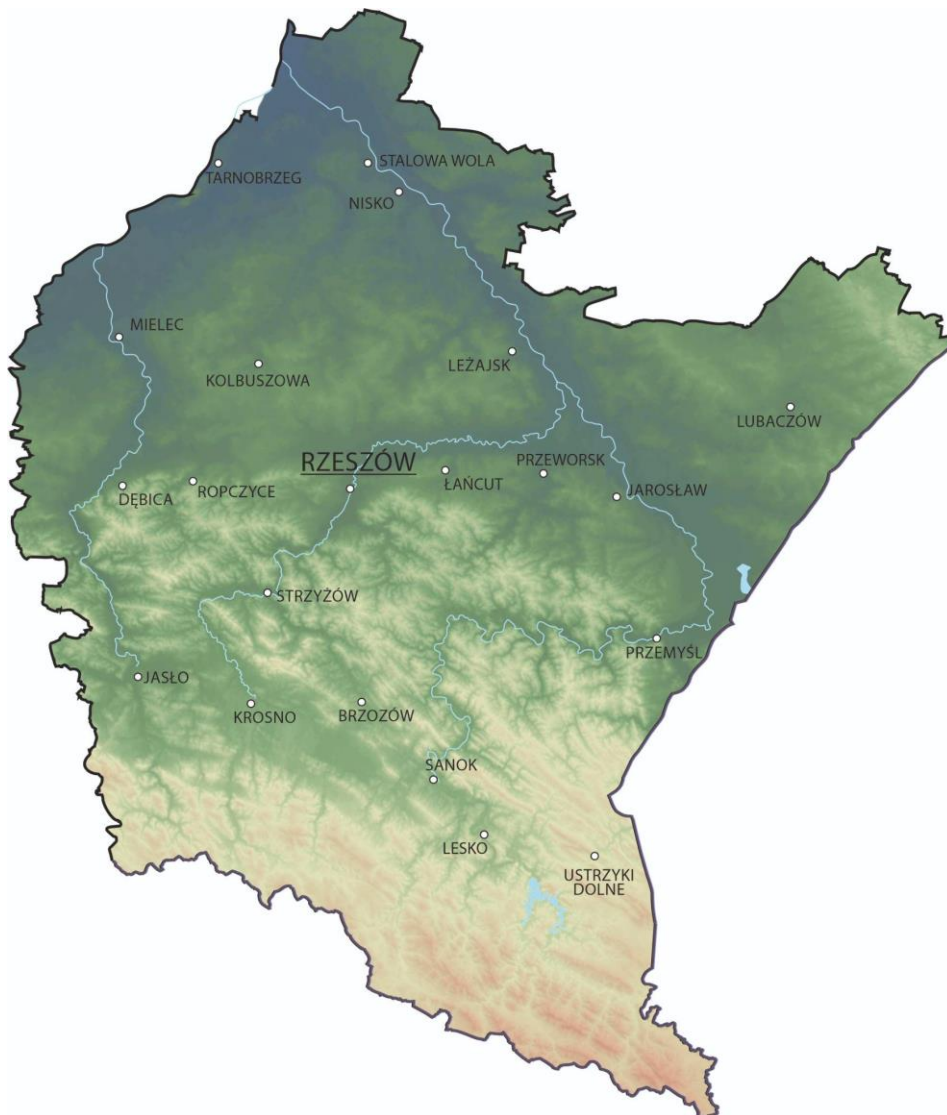
Atutem województwa podkarpackiego jest różnorodność ukształtowania powierzchni co daje możliwości przygotowania tras rowerowych zarówno dla osób preferujących trasy łagodne (północna część województwa) jak i nieco bardziej ambitne (południowa, karpacka część województwa). Urozmaicony krajobraz, tak doceniany przez turystów przebywających w regionie, to możliwość przygotowania turystycznych tras rowerowych o zróżnicowanym stopniu trudności przy zachowaniu wysokiej atrakcyjności.

W części górskiej i pogórskiej ruch rowerowy turystyczny i komunikacyjny może rozwijać się głównie w kotlinach i dolinach karpackich. W wyższych partiach Bieszczadów i Beskidu Niskiego również może się rozwijać w różnym stopniu, w zależności od lokalnych uwarunkowań (np. ograniczenia w parkach narodowych). Panują tam doskonałe warunki do rozwoju turystyki rowerowej górskiej na terenach o podwyższonym stopniu trudności. Na obszarze Kotliny Sandomierskiej dzięki łagodnemu ukształtowaniu terenu ruch rowerowy może się rozwijać w zasadzie bez ograniczeń. Ograniczeniami mogą być problemy infrastrukturalne (np. ciągi komunikacyjne autostrady i drogi ekspresowej czy brak przepraw na rzekach).

⁶ Szpara K., Łanczont M., Chabudziński Ł., 2021, *Beskidy Lesiste (522.1)*, [W:] Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.), *Regionalna geografia fizyczna Polski*, Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań, s. 533-538.

⁷ Ćwik A., Szpara K., Krąż P., Łanczont M., Ziaja W., Chabudziński Ł., 2021, *Pogórze Środkowobeskidzkie (513.6)*, [W:] Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.), *Regionalna geografia fizyczna Polski*, Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań, s. 497-508.

⁸ Łanczont M., Balon J., Bidłasik M., Borzyszkowski J., Chabudziński Ł., Grzegorczyk I., Krąż P., Walczak M., 2021, *Kotlina Sandomierska (512.4-5)*, [W:] Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.), *Regionalna geografia fizyczna Polski*, Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań, s. 558-474.

Ryc. 2. Ukształtowanie powierzchni województwa podkarpackiego

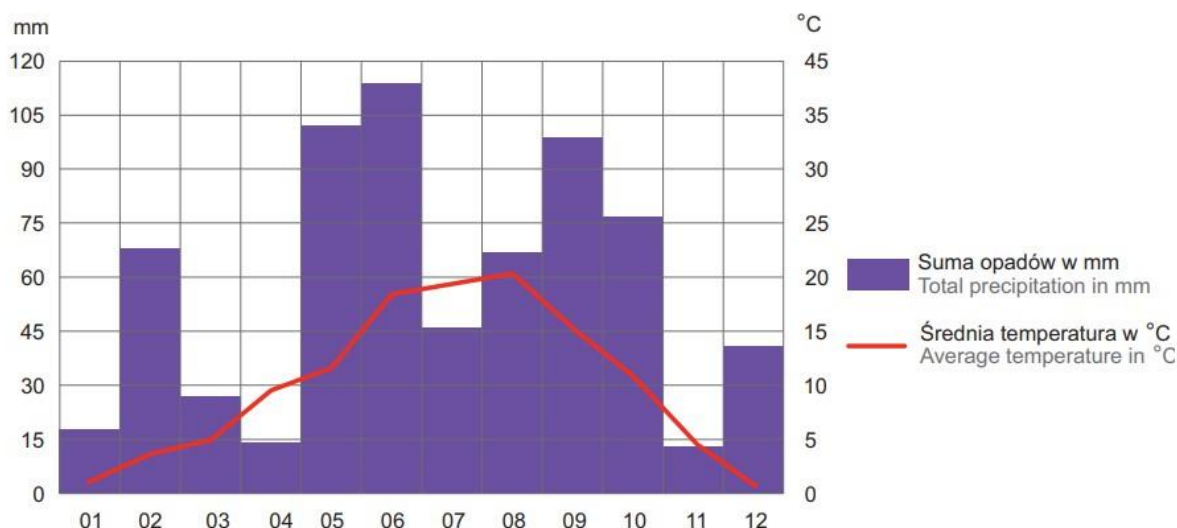
Źródło: opracowanie własne

1.1.3. Klimat

Średnie roczne temperatury powietrza na stacji meteorologicznej Rzeszów-Jasionka sięgają około 9-10°C, przy maximum 36,1°C i minimum -30,9°C, w latach 1971-2020, co daje amplitudę 67°C. Na podstawie danych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej - Państwowego Instytutu Badawczego średnie roczne sumy opadów wynoszą około 700 mm a średnia prędkość wiatru 3,0 m/s. Najwyższe temperatury są notowane w miesiącach letnich (szczególnie od czerwca do sierpnia), a najniższe w miesiącach zimowych. Najwięcej opadów notowanych jest w półroczu letnim⁹.

⁹ Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego, 2021, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów.

Klimat jest więc dogodny do rozwijania turystyki rowerowej przez większą część roku (od wiosny do jesieni). Dostępność dla ruchu rowerowego będzie ograniczona w miesiącach zimowych, szczególnie i dłużej na obszarach górskich ze względu na niższe temperatury i dłużej zalegającą pokrywę śnieżną, co w połączeniu z większymi różnicami wysokości może być dla rowerzysty niekomfortowe lub wręcz niebezpieczne.

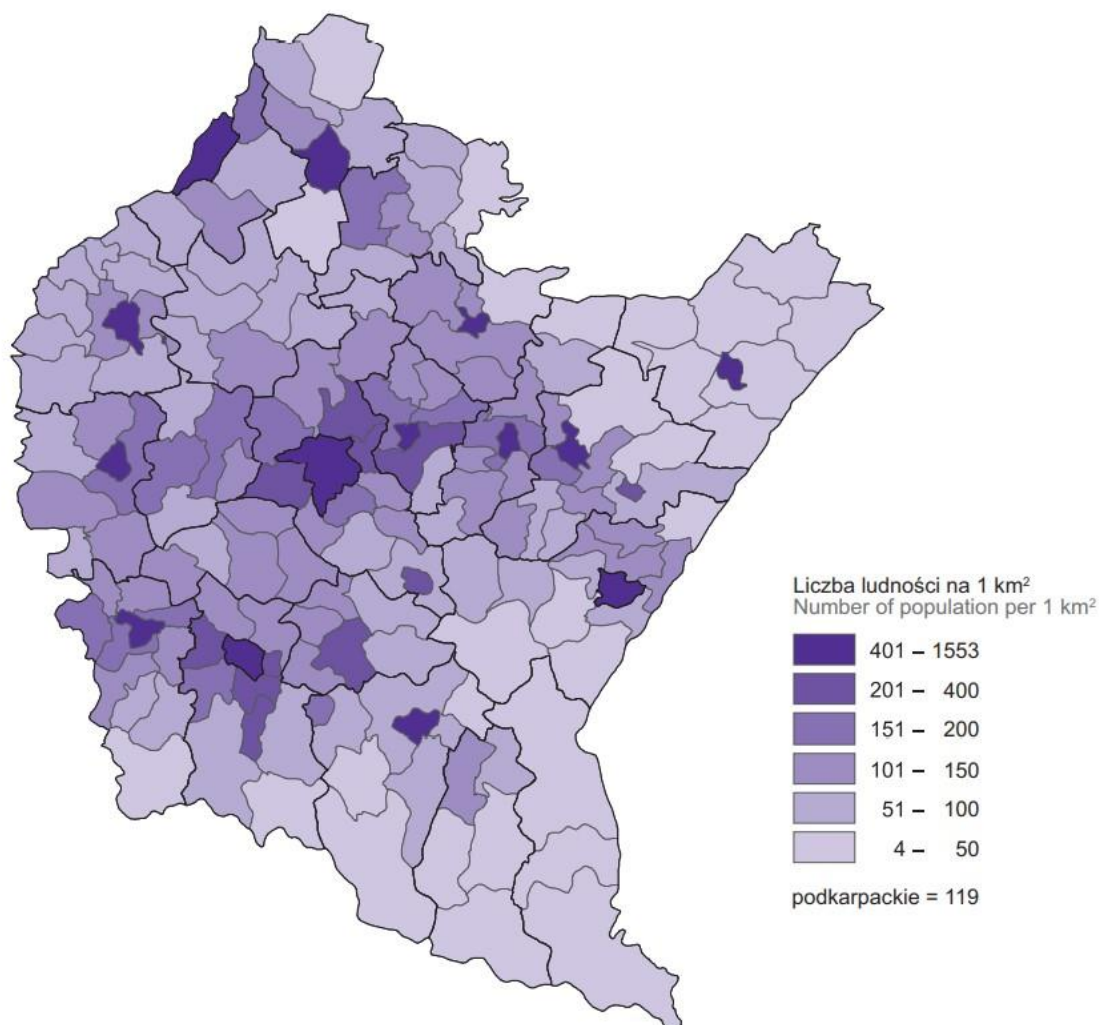

Ryc. 3. Temperatury powietrza i opady atmosferyczne w stacji meteorologicznej Rzeszów - Jasionka w 2020 r.

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego, 2021, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów.

1.1.4. Ludność i osadnictwo

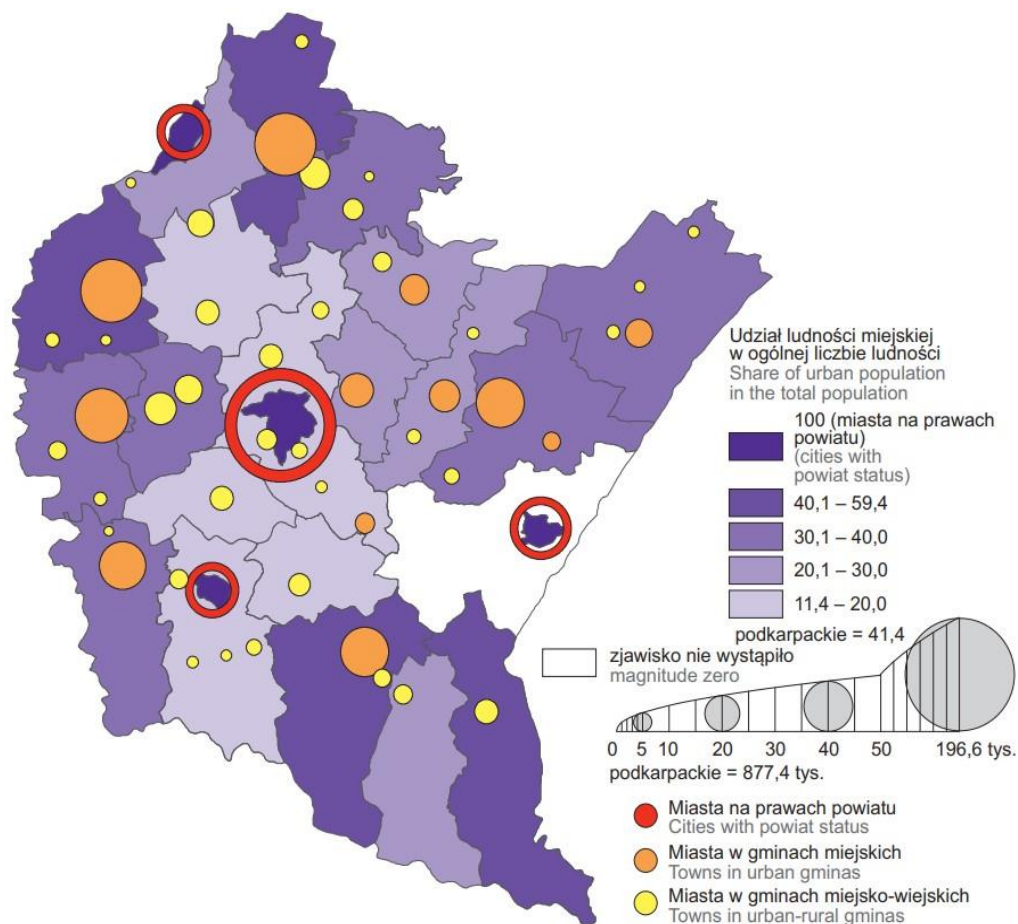
W 2020 r. na terenie województwa podkarpackiego mieszkało 2 121 229 osób, w tym 41,4% w miastach a 56,6% na wsi. Gęstość zaludnienia wynosiła 119 osób na 1 km². największa była w miastach, a najmniejsza na terenach wiejskich szczególnie przygranicznych.

Ryc. 4. Gęstość zaludnienia w województwie podkarpackim

Źródło: *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego, 2021*, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów.

Sieć osadnicza to ważny element wpływający na ruch rowerowy w regionie. W województwie podkarpackim znajdują się 52 miasta, w tym 4 miasta na prawach powiatu. największym jest Rzeszów (stolica województwa) zamieszkała przez około 197 tys. mieszkańców, kolejne lokaty zajmują Mielec, Przemyśl i Stalowa Wola (po około 60 tys. mieszkańców) oraz Tarnobrzeg, Krosno i Dębica (po około 45 tys. mieszkańców). Pozostałe miasta nie przekraczają liczby 40 tys. mieszkańców.

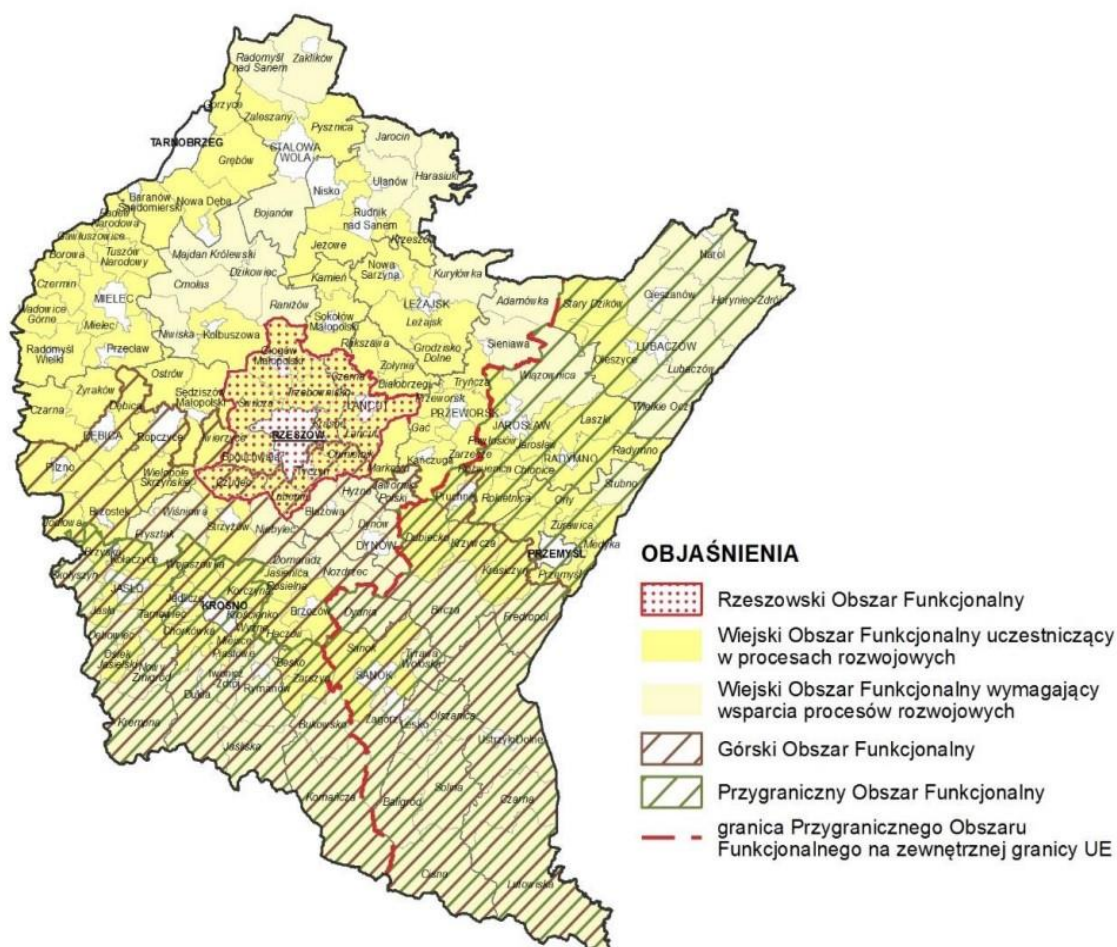
Ryc. 5. Wskaźnik urbanizacji w województwie podkarpackim w 2020 r.

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego, 2021, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów.

Zgodnie z zapisami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego (PZPWP) wyróżniono następujące obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym:

- miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego - Rzeszowski Obszar Funkcjonalny (funkcja turystyczna jako towarzysząca funkcja rozwojowa),
- Wiejski Obszar Funkcjonalny (funkcja turystyczno-rekreacyjna jako towarzysząca funkcja rozwojowa dla WOF wymagającego wsparcia procesów rozwojowych),
- obszar funkcjonalny szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej tj. Górski Obszar Funkcjonalny (funkcja turystyczno-usługowa jako podstawowa funkcja rozwojowa),
- Przygraniczny Obszar Funkcjonalny (funkcja turystyczna jako towarzysząca funkcja rozwojowa)¹⁰

¹⁰ Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego. Perspektywa 2030, 2018, Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie, Rzeszów, http://www.pbpp.pl/pliki_user/files/PZPWP_Perspektywa_2030/PZPWP_08_2018.pdf.

Ryc. 6. Obszary funkcjonalne województwa podkarpackiego o znaczeniu ponadregionalnym
 Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego. Perspektywa 2030, 2018, Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie, Rzeszów, http://www.pbpp.pl/pliki_user/files/PZPWP_Perspektywa_2030/PZPWP_08_2018.pdf.

1.1.5. Sieć kolejowa i drogowa

W 2020 r. na terenie województwa podkarpackiego było 978 km linii kolejowych eksploatowanych, w tym 398 zelektryfikowanych. Na 100 km² powierzchni ogólnej przypadało 5,5 km linii kolejowej¹¹.

Układ sieci nawiązuje do historycznie ukształtowanych szlaków handlowych. Główną oś transportu kolejowego województwa podkarpackiego o znaczeniu międzynarodowym stanowi magistrala kolejowa E30, w którą wpisuje się linia kolejowa nr 91 relacji Kraków Główny Osobowy – Medyka – granica państwa. Sieć ta nie jest w pełni wykorzystywana. Kolej nie jest dostosowana do obecnych potrzeb przewozowych ze względu na niski procent elektryfikacji (tylko 38% ogółu linii normalnotorowych jest zelektryfikowanych).

¹¹ Roczniak Statystyczny Województwa Podkarpackiego, 2021, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów.

Ponadto niezadowalający jest stan techniczny infrastruktury kolejowej (m.in. zły stan torowisk, brak drugiego toru, wyeksploatowany tabor kolejowy). Brak jest dogodnych połączeń krajowych i zbyt mała jest liczba połączeń lokalnych, a część linii jest wyłączona z ruchu pasażerskiego lub obsługuje go w stopniu minimalnym np. sezonowo¹².

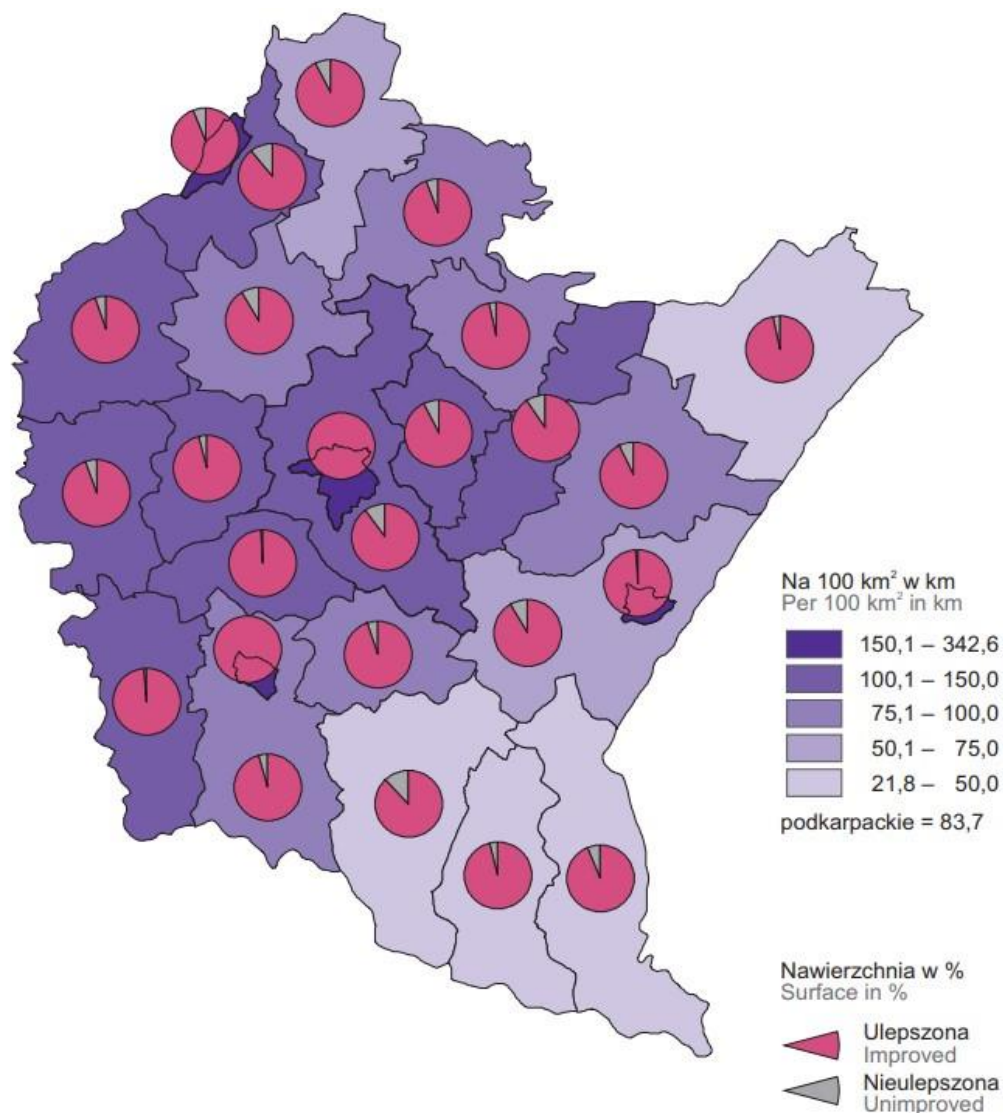
W 2020 r. na terenie województwa podkarpackiego znajdowało się 17 605,2 km dróg publicznych o twardej nawierzchni, w tym 3053,1 miejskich i 14552,1 zamiejskich. Z tego 30 km to były drogi ekspresowe a 152,5 km - autostrady. Na 100 km² powierzchni ogólnej przypadało 98,7 km dróg publicznych, a 83,7 km dróg gminnych i powiatowych, przy czym ich gęstość jest najmniejsza w południowo-wschodniej części województwa. Na terenie województwa znajduje się również 675,5 km dróg rowerowych, co daje wskaźnik 3,8 km na 100 km² powierzchni ogólnej¹³.

Sieć drogowa województwa jest powiązana z układem krajowym i planowaną do realizacji do 2050 r., transeuropejską siecią transportową TEN-T. Bazą jest autostrada A4 (Drezno-Lwów) i droga ekspresowa S19 (S12 (Dąbrowica) -Preszów) (częściowo jeszcze w budowie). Projektowana jest też droga ekspresowa S74 (S12 (Sulejów) - S19 (Nisko)). Problemem dostępności komunikacyjnej jest brak wystarczającej ilości dróg szybkiego ruchu. Dlatego ruch lokalny i tranzytowy obsługiwany jest przez te same drogi. Największym obciążeniem ruchem charakteryzują się drogi wojewódzkie tam gdzie brak jest dróg krajowych: nr 835 relacji Lublin – Wysokie – Biłgoraj – Sieniawa Przeworsk – Kańczuga – Dynów – Grabownica Starzeńska, nr 865 relacji Jarosław – Oleszyce – Cieszanów-Bełżec, nr 878 relacji Stobierna – Rzeszów – Dylągówka, nr 984 relacji Lisia Góra – Radomyśl Wielki – Mielec, nr 985 relacji Nagnajów – Baranów Sandomierski – Mielec – Dębica, nr 871 relacji Nagnajów – Tarnobrzeg – Grębów - Stalowa Wola i nr 988 relacji Babica – Strzyżów – Wiśniowa – Frysztak – Warzyce¹⁴.

¹² *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego. Perspektywa 2030*, 2018, Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie, Rzeszów, http://www.pbpp.pl/pliki_user/files/PZPWP_Perspektywa_2030/PZPWP_08_2018.pdf.

¹³ *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego*, 2021, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów.

¹⁴ *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego. Perspektywa 2030*, 2018, Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie, Rzeszów, http://www.pbpp.pl/pliki_user/files/PZPWP_Perspektywa_2030/PZPWP_08_2018.pdf.

Ryc. 7. Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni w 2020 r.

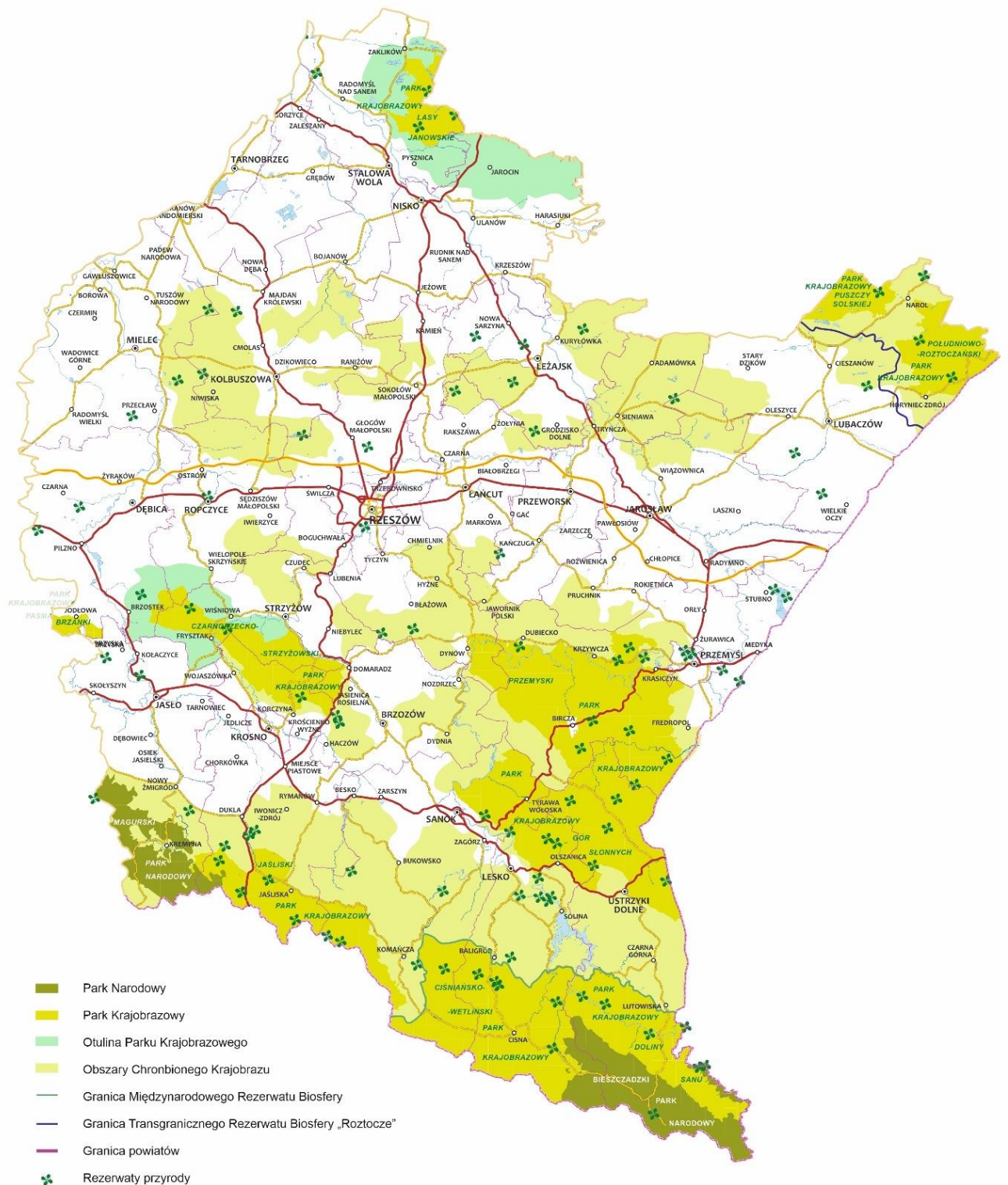
Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego, 2021, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów.

1.1.6. Walory przyrodnicze

Województwo podkarpackie jest regionem wyjątkowo cennym pod względem walorów przyrodniczych. Formy ochrony przyrody zajmują prawie 50% jego powierzchni. Należą do nich: 2 parki narodowe (Bieszczadzki i Magurski), 97 rezerwatów przyrody, 10 parków krajobrazowych, 17 obszarów chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000 (1 obszar Natura 2000 PLC (PLB+PLH)), 7 obszarów specjalnej ochrony ptaków (PLB), 55 obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (PLH)), 1799 pomników przyrody, 28 stanowisk dokumentacyjnych, 464 użytki ekologiczne, 10 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

Część obszarów chronionych w województwie objęta została ochroną w ramach światowych sieci obszarów chronionych. W południowo-wschodniej części województwa utworzono w 1992 r. Międzynarodowy Rezerwat Biosfery „Karpaty Wschodnie”. Obejmuje sąsiadujące ze sobą tereny w Polsce (Bieszczadzki Park Narodowy wraz z otuliną: Park Krajobrazowy Doliny Sanu i Ciśniańsko – Wetliński Park Krajobrazowy), na Słowacji (Park Narodowy *Połoniny* z częścią dawnego obszaru chronionego *Karpaty Wschodnie*) i na Ukrainie (Użański Park Narodowy i Nadszański Park Krajobrazowy)¹⁵. 19 czerwca 2019 r. decyzją Międzynarodowej Rady Koordynacyjnej Programu Człowiek i Biosfera UNESCO, podczas 31 sesji posiedzenia plenarnego w Paryżu, Roztocze zostało wpisane do Światowej Sieci Rezerwatów Biosfery w ramach Programu „Człowiek i Biosfera” UNESCO jako transgraniczny rezerwat biosfery obejmujący obszar Roztocza w Polsce i Rezerwat Biosfery na Ukrainie. 28 lipca 2021 roku buczyny o charakterze pierwotnym Bieszczadzkiego Parku Narodowego, stały się częścią seryjnego wpisu listy światowego dziedzictwa UNESCO "Pradawne i pierwotne lasy bukowe Karpat i innych regionów Europy".

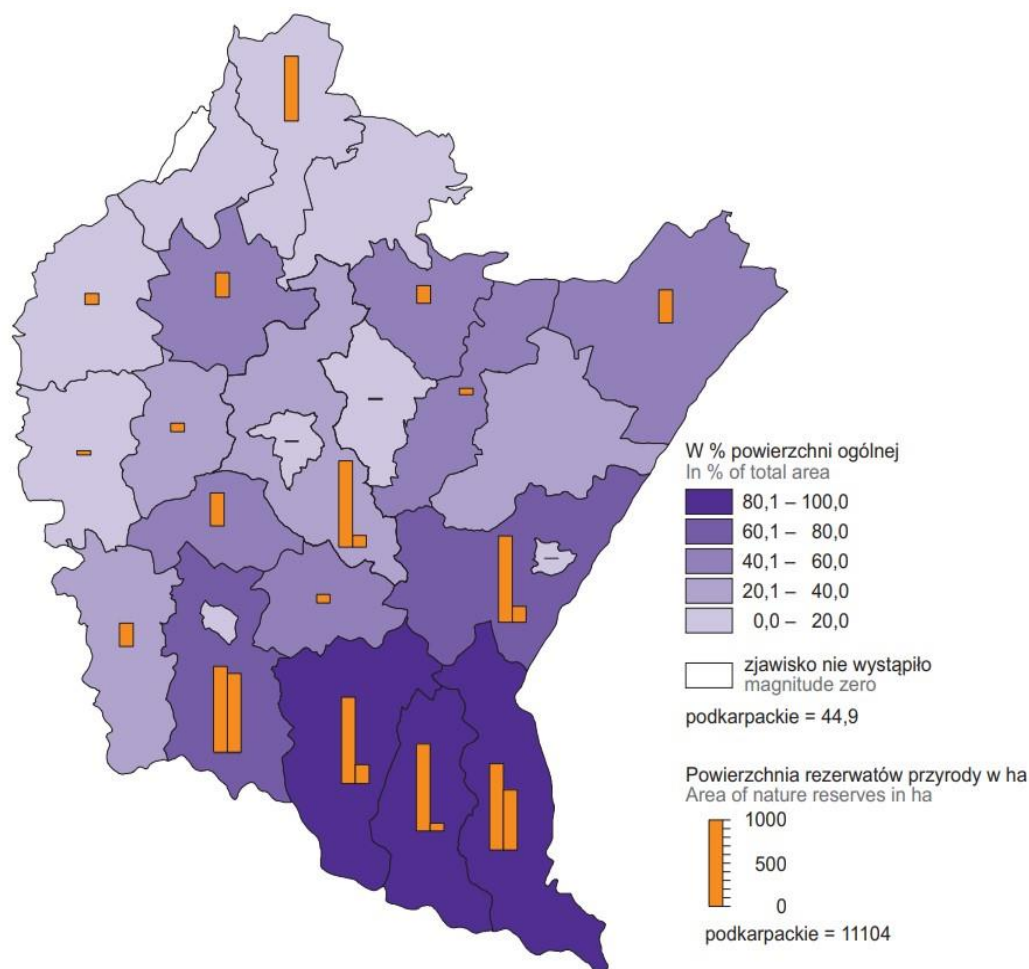
¹⁵ *Formy ochrony przyrody*, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie, <https://www.gov.pl/web/rdos-rzeszow/formy-ochrony-przyrody>

Ryc. 8. Wybrane formy ochrony przyrody w województwie podkarpackim.

Źródło: Opracowanie własne

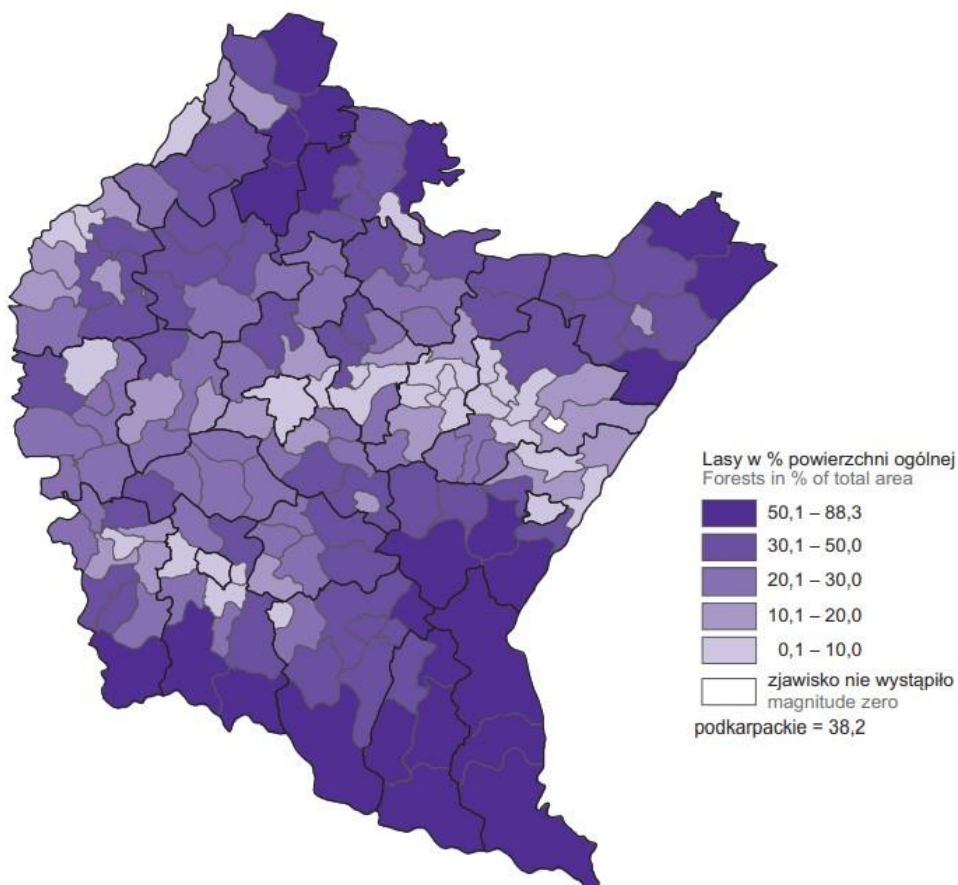
Największy udział obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych w powierzchni ogólnej jest w południowo-wschodniej części województwa, a najmniejszy udział w północno zachodniej części województwa.

Ryc. 9. Powierzchnia obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych w 2020 r.

Źródło: *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego, 2021*, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów.

Jednym z cenniejszych walorów przyrodniczych województwa podkarpackiego są lasy. W 2020 r. zajmowały one powierzchnię 682 095 ha, co dawało poziom lesistości na poziomie 38,2%. Największy stopień lesistości notowano na terenach górskich oraz na Roztoczu. Kompleksy leśne mają istotne znaczenie dla regionalnej turystyki rowerowej. Obejmują przede wszystkim południowo-wschodnią i północną część województwa. W niektórych miejscach zostały utworzone trasy rowerowe typu single track, np. na terenie Nadleśnictwa Mielec i Nadleśnictwie Cisna (Pod Honem).

Ryc. 10. Lesistość województwa podkarpackiego w 2020 r.

Źródło: *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego, 2021*, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów.

Innym cennym walorem województwa podkarpackiego są wody. Obszar województwa podkarpackiego położony jest generalnie w dorzeczu górnej Wisły, za wyjątkiem rzeki Strwiąż, która uchodzi do Dniestru. Sieć hydrograficzna jest dobrze rozwinięta, a łączna długość rzek w granicach administracyjnych województwa wynosi około 9700 km. Do najdłuższych rzek należą: San (443,4 km), Wisłok (220 km), Wisłoka (164 km), Tanew (113 km), Łęg (81,6 km), Ropa (78 km), Jasiołka (76 km), Wiar (70,4 km)¹⁶.

Doliny rzek należą do najbardziej atrakcyjnych dla ruchu rowerowego terenów. Są to naturalne korytarze, które mogą być wykorzystywane do tego celu. Na szczególną uwagę zasługują doliny Sanu, Wisłoki, Wisłoka i Wisły a także Tanwi, Ropy, Jasiołki. Elementami dodatkowo podnoszącymi ich atrakcyjność turystyczną jest objęcie terenu formą ochrony przyrody, obecność zabytków lub innych atrakcji, np. winnic.

¹⁶ *Powódź 2010 - przyczyny skutki*, https://wios.rzeszow.pl/wp-content/uploads/2015/07/r1_6.pdf

1.1.7. Walory kulturowe

Czynnikiem uzupełniającym bogactwo walorów przyrodniczych są walory kulturowe. Mogą to być pojedyncze obiekty sakralne lub świeckie, jak również całe kompleksy miejskie. Zarówno walory kulturowe materialne jak i niematerialne. Będące pamiątkami interesującej historii lub nawiązujące współczesnych czasów.

Według zestawienia danych statystycznych z rejestru zabytków – zabytki nieruchome opublikowanego w Serwisie Rzeczypospolitej Polskiej, na terenie województwa podkarpackiego znajdują się 5302 obiekty zabytkowe, w tym 48 zabytków urbanistyki, 1145 zabytków sakralnych, 203 zabytki obronne, 120 zabytków przemysłowych, 285 zabytków gospodarczych, , 1474 zabytki mieszkalne, 363 dworów i pałaców, 303 obiekty użyteczności publicznej, 41 obiektów komunikacyjnych, 295 cmentarzy, 411 obiektów zielonych, 181 obiektów małej architektury i 433 inne¹⁷.

Autorzy Kanonu Krajoznawczego Województwa Podkarpackiego zwracają uwagę na różnorodność kulturową regionu wynikającą z wpływów wielu grup ludności, w tym m.in. Rusinów (Bojków i Łemków), Pogórzan, Dolinian, Lasowiaków, Żydów, Niemców. Wśród obiektów dziedzictwa kulturowego wymieniają m.in: Karpacką Troję w Trzciniicy, Wzgórze Zamkowe w Przemyślu ze śladami palatium i rotundy, drewniane świątynie (kościóły i cerkwie), w tym szczególnie te wpisane na Listę światowego dziedzictwa UNESCO (Haczów, Blizne, Radruż, Smolnik, Chotyniec, Turzańsk). Cenne są też zespoły pałacowo-parkowe, szczególnie w Łańcucie, Baranowie Sandomierskim, Krasieczynie. Cenne zabytki prezentowane są w muzeach, np. w Muzeum Narodowym Ziemi Przemyskiej, Muzeum Fajek i Dzwonów, Muzeum Historycznym w Sanoku, Muzeum Podkarpackim w Krośnie, Muzeum Regionalnym w Stalowej Woli, Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku, Muzeum Przemysłu Naftowego i Gazowniczego w Bóbrce oraz Muzeum Kresów w Lubaczowie. Do dziedzictwa kulturowego należy też zaliczyć miejsca kultu religijnego, w tym m. in. sanktuaria w Starej Wsi, Kalwarii Paclawskiej, Dębowcu, Dukli, a także klasztor w Ujkowicach, grób cadyka Elimelecha w Leżajsku. Należy również podkreślić bogactwo kulinarne regionu, w tym m.in. liczne winnice¹⁸.

¹⁷ *Serwis Rzeczypospolitej Polskiej*, https://dane.gov.pl/pl/dataset/154/resource/40243,zestawienie-danych-statystycznych-z-rejestru-zabytkow-zabytki-nieruchome/table?page=1&per_page=20&q=&sort=

¹⁸ Polański S., 2017, *Informacje ogólne o województwie podkarpackim*, [w:] Z. Cebula, M. Jarosińska, A. Karczmazewski, S. Polański, A. Wesół, *Kanon Krajoznawczy Województwa Podkarpackiego*, Rzeszów, s. 17-23.

Ryc. 11. Wybrane walory kulturowe na terenie województwa podkarpackiego

Źródło: opracowanie własne

1.1.8. Turystyka

W 2020 r. na bazę noclegową turystyki składało się 609 obiektów, w tym 462 całoroczne. Wśród nich było 222 obiekty hotelowe. W bazie tej znajdowało się 31 723 miejsca noclegowe, w tym 25 547 całoroczne. Z noclegów skorzystało 710 332 turystów, w tym 44 754 zagranicznych. Ogółem udzielono 2 113 632 noclegów. Są to dane niepełne ponieważ nie uwzględniają obiektów posiadających mniej niż 10 miejsc noclegowych¹⁹.

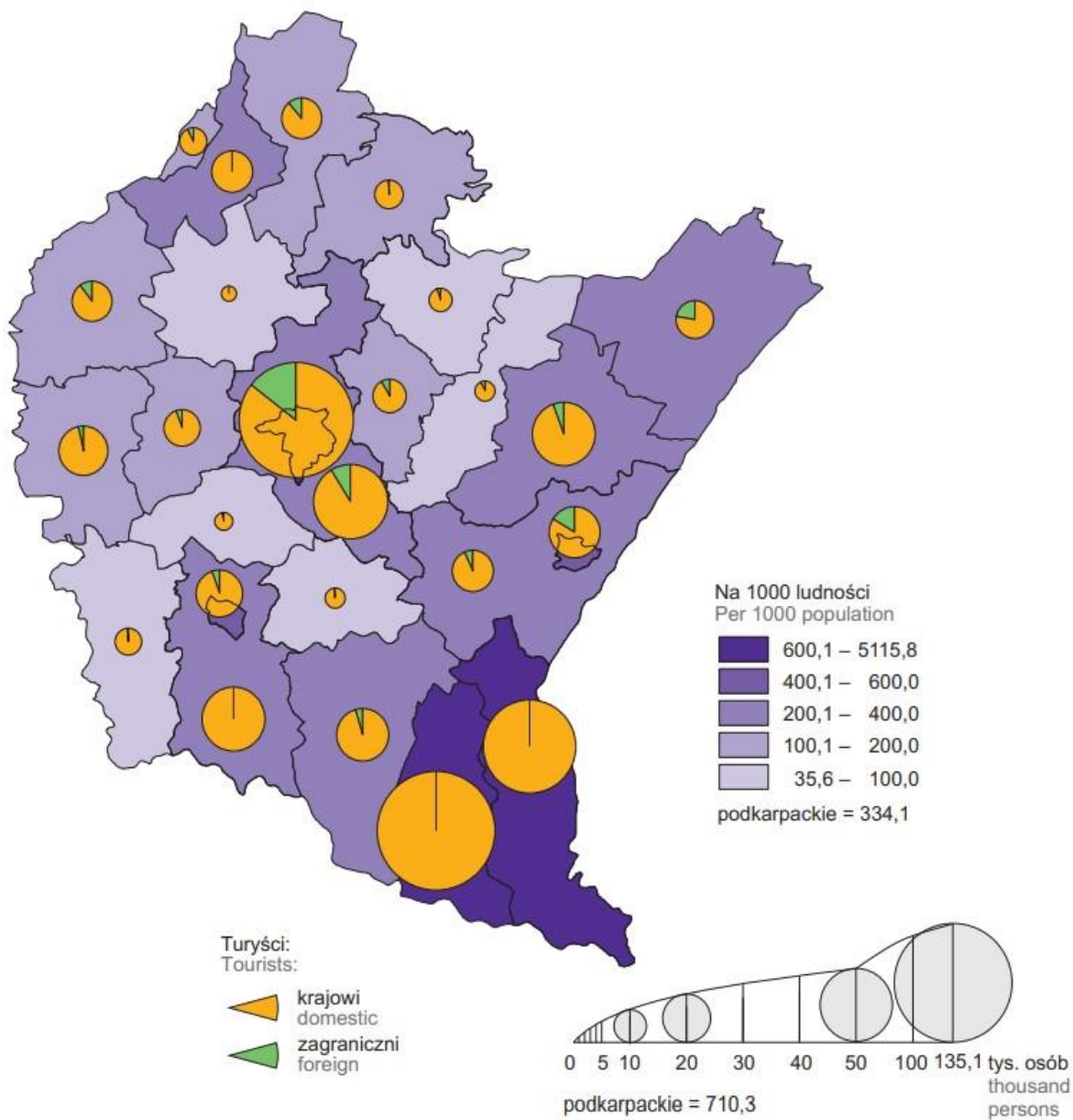
Głównym celem pobytu turystów w województwie podkarpackim jest turystyka aktywna (62%), w tym szczególnie wycieczki piesze a także wycieczki rowerowe. Najchętniej odwiedzają Bieszczady, Solinę i Rzeszów. Głównym środkiem transportu jest dla nich samochód osobowy (81,7%)²⁰.

Potencjalni turyści pozytywnie oceniają województwo podkarpackie na tle innych województw w kraju. Jest ono raczej atrakcyjne dla 49,1% badanych a zdecydowanie atrakcyjne dla 17,6%. Do najważniejszych pozytywnych skojarzeń z regionem należą: natura, przyroda i dzikość (45,8%), krajobrazy (25,1%) i góry (20,9%) a do najważniejszych negatywnych skojarzeń należą: infrastruktura (27,9%), tłok i turyści (19,5%) oraz komunikacja i połączenia (19,2%)²¹.

¹⁹ *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego*, 2021, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów.

²⁰ Szpara K., Gierczak-Korzeniowska B., Stopa M., 2021, *Raport z badań ruchu turystycznego w województwie podkarpackim*, Podkarpacka Regionalna Organizacja turystyczna.

²¹ Szpara K., Gierczak-Korzeniowska B., Stopa M., 2022, *Raport z ilościowych badań wizerunku turystycznego województwa podkarpackiego*, Podkarpacka Regionalna Organizacja turystyczna.

Ryc. 12. Wykorzystanie bazy noclegowej turystyki w 2020 r.

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego, 2021, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów.

1.2. Generatory komunikacyjnego i turystycznego ruchu rowerowego

Jako podstawę do wyznaczenia przebiegu korytarzy rowerowych na terenie województwa podkarpackiego przyjęto zidentyfikowanie najważniejszych generatorów ruchu rowerowego. Są to przede wszystkim:

- najważniejsze jednostki osadnicze - szczególnie duże miasta,
- główne rejony recepcji ruchu turystycznego,
- najważniejsze atrakcje turystyczne.

Najważniejsze jednostki osadnicze - szczególnie duże miasta

Są one najważniejszymi generatorami ruchu rowerowego, ponieważ:

- miasta są najważniejszymi ośrodkami emisji ruchu rowerowego,
- miasta są najważniejszymi ośrodkami emisji ruchu turystycznego,
- miasta ze względu na duże nagromadzenie atrakcji turystycznych są również ważnymi ośrodkami recepcji turystycznej,
- w miastach zazwyczaj krzyżują się ważne arterie komunikacyjne tworząc węzły transportu zbiorowego z infrastrukturą,
- na terenie niektórych miast (np. Rzeszowa) istnieje dobrze rozbudowana sieć tras rowerowych służąca zarówno mieszkańcom jak i turystom

Główne rejony recepcji ruchu turystycznego

Są bardzo ważnymi generatorami turystycznego ruchu rowerowego, ponieważ:

- w tych rejonach występuje zazwyczaj duża koncentracja atrakcji turystycznych,
- znajduje się tam duża liczba obiektów i miejsc noclegowych,
- notowany jest tam największy ruch turystyczny

Do gmin o największej liczbie udzielonych noclegów należą:

Ustrzyki Dolne, Czarna, Lutowiska, Iwonicz-Zdrój, Rymanów, Lesko, Baligród, Cisna, Solina, Sanok, Horyniec-Zdrój, Rzeszów.

Najważniejsze atrakcje turystyczne

Są one celem pobytu turystów lub mogą wzbogacać inny cel. Do najważniejszych atrakcji przyrodniczych można zaliczyć:

- obszary leśne,
- doliny rzek,
- punkty widokowe umożliwiające podziwianie krajobrazu,

- szczególnie najcenniejsze elementy przyrody objęte formami ochrony (np. parki narodowe, parki krajobrazowe),

Do najważniejszych atrakcji kulturowych można zaliczyć:

- obiekty wpisane na Listę światowego dziedzictwa UNESCO,
- zabytkowe układy urbanistyczne,
- pomniki historii,
- uzdrowiska,
- skanseny,
- ośrodki pielgrzymkowe.

1.3. Infrastruktura rowerowa województwa podkarpackiego

W Regionalnej Polityce Rowerowej Województwa Podkarpackiego przedstawiono dane na temat istniejących szlaków i tras rowerowych na terenie województwa podkarpackiego. Wykorzystano w tym celu materiał opublikowany w Studium Rozwoju Turystyki i Rekreacji w Województwie Podkarpackim oraz dane z Internetu. Poniżej zamieszczono informacje na ten temat.

Według analizy przeprowadzonej na podstawie Studium Rozwoju Turystyki i Rekreacji w Województwie Podkarpackim z 2018 roku oraz badań desk research w postaci kwerendy danych w sieci Internet w 2020 roku, w województwie podkarpackim znajduje się:

- 210 oznakowanych szlaków o łącznej długości ok. 7189,5 km,
- 6 szlaków międzynarodowych o łącznej długości ok. 730,1 km,
- 10 szlaków ponadregionalnych o łącznej długości 799,3 km,
- 19 szlaków regionalnych o łącznej długości 1281,2 km,
- 175 szlaków lokalnych o łącznej długości 4378,9 km”.

Do najważniejszych szlaków rowerowych na terenie województwa podkarpackiego należą:

- „Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo,
- „Królestwo Roztocze - jest to zbiór mniejszych szlaków rowerowych,
- „Królestwo Pogórze Karpackie - jest to zbiór mniejszych szlaków rowerowych,
- Królestwo Ziemia Sandomierska i Dolina Dolnego Sanu - jest to zbiór mniejszych szlaków rowerowych

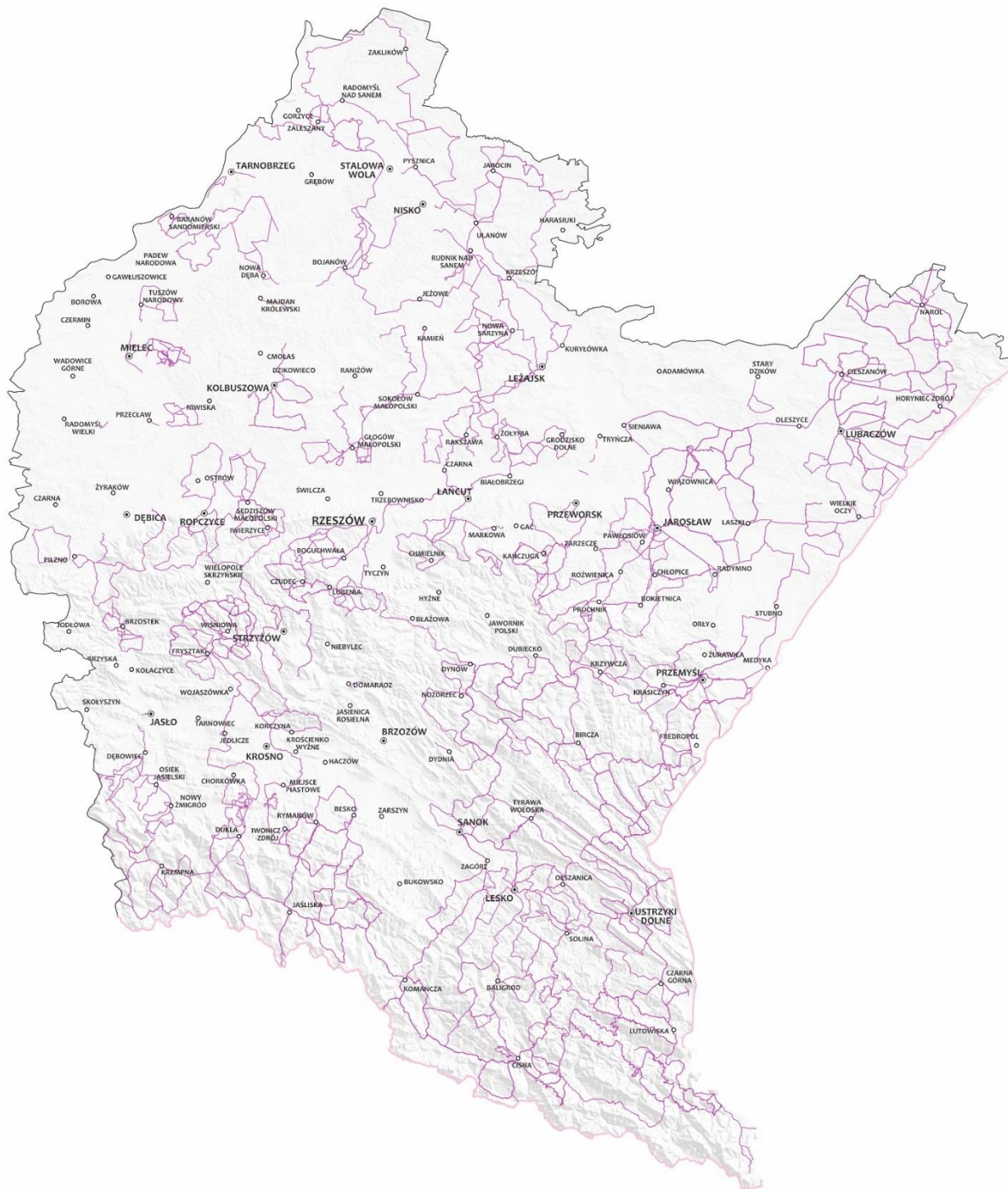
Pozostałe warte uwagi trasy to:

- „Szlak Ikon” - słabo oznakowany w terenie

- „Szlak „Śladami Dzielnego Wojaka Szwejka” nr R-63 – 3 lata temu odnowiony na odcinku: granica Słowacka – Sanok – tabliczki są w terenie
- „Rowerowy Szlak Nadszańskich Umocnień - słabo widoczny, tabliczki wyblakłe
- „Karpacki Szlak Rowerowy - nie ma w terenie,
- „Zielony Rower” – istnieje szczątkowo w terenie, wymaga gruntownego wyremontowania,
- Szlak z Mucznego do Tarnawy Niższej – w terenie są tabliczki wyblakłe co kilka kilometrów wymaga gruntownego odnowienia,
- „Bieszczadzka Wielka Woda” - nie ma w terenie
- Transgraniczny Szlak Rowerowy „Beskidzkie Muzea” (Krosno – Odrzykoń – Żarnowiec – Kopytowa – Bóbrka – Dukla – Olchowiec – Zyndranowa – Barwinek – Świdnik – Stropkov – Medzilaborce – przejście graniczne Jaśliska- Czeremcha – Rymanów – Miejsce Piastowe – Krościenko Wyżne – Krosno) - słabo oznakowany w terenie

Według zawartych w **Regionalnej Polityce Rowerowej Województwa Podkarpackiego** wniosków strategicznych opracowanych na podstawie Analizy Potencjału Turystyki Przygodowej W Województwie Podkarpackim, na terenie Podkarpackiego znajduje się rozbudowana i oznakowana sieć tras rowerowych prowadzących przez najbardziej interesujące miejsca regionu pod względem przyrodniczym, historycznym i kulturowym, a w obrębie Wschodniego Szlaku Rowerowego Green Velo zlokalizowane są tzw. MOR-y czyli Miejsca Obsługi Rowerzystów, a także MPR-y czyli Miejsca Przyjazne Rowerzystom.

Jednak z drugiej strony na podstawie Audytu potencjału produktów turystyki rowerowej województwa podkarpackiego pojawia się informacja nieco lepiej oddająca rzeczywistość, że główne wyzwania rozwoju turystyki rowerowej na tym terenie wynikają ze stosunkowo dużej liczby oznakowanych, niespójnych ze sobą szlaków, o których istnieniu mało kto wie i mało kto z nich korzysta. Ponadto zidentyfikowano małą liczbę szlaków o wysokiej jakości atrakcyjności turystycznej infrastruktury. Większość szlaków wymaga renowacji, często odtworzenia oznakowania i infrastruktury, a obecne szlaki najczęściej nie spełniają kryteriów produktu turystycznego – charakteryzują się małym poziomem komercjalizacji, nieefektywnym zarządzaniem, czy nieefektywnej komunikacji marketingowej (promocji).

Ryc. 13. Zagęszczenie szlaków rowerowych w województwie podkarpackim

Źródło: opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji przeprowadzonej w 2022 r. przez Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego

2. Zasady wytyczania korytarzy tras rowerowych

Przyjęto założenie, że przebiegi korytarzy rowerowych ujętych w koncepcji mają charakter orientacyjny. Są to korytarze tras rowerowych o szerokości około 10 km. Dopuszczalne są więc zmiany przebiegu trasy rowerowej do 5 km w prawo i 5 km w lewo w stosunku do wyznaczonej osi głównego korytarza.

Uwzględniono punkty styku z województwami ościennymi: małopolskim, świętokrzyskim i lubelskim, aby trasy miały kontynuację w sąsiednich województwach i mogły w przyszłości mieć rangę tras ponadregionalnych.

Tam gdzie to było możliwe i zasadne zaproponowano kontynuację korytarzy w sąsiednich krajach, na Słowacji i na Ukrainie, aby w przyszłości umożliwić podniesienie rangi tras do międzynarodowych.

Przy projektowaniu korytarzy tras rowerowych uwzględniono wymagania CROW (C.R.O.W. Centre for Research and Contract Standardization in Civil and Traffic Engineering - The Netherlands) takie jak:

- a) spójność – infrastruktura rowerowa powinna tworzyć spójną całość i być połączona z wszystkimi źródłami i celami podróży rowerowych;
- b) bezpośredniość – infrastruktura rowerowa powinna oferować rowerzystom najbardziej bezpośrednie połączenie (tak, aby objazdy były jak najkrótsze);
- c) atrakcyjność – infrastruktura rowerowa powinna być tak zaprojektowana i dopasowana do otoczenia, żeby jazda na rowerze była atrakcyjna;
- d) bezpieczeństwo – infrastruktura rowerowa powinna gwarantować bezpieczeństwo ruchu drogowego, zarówno rowerzystom jak i innym użytkownikom dróg;
- e) wygoda – infrastruktura rowerowa powinna umożliwić szybki i wygodny przepływ ruchu rowerowego.

Przy projektowaniu korytarzy tras rowerowych dołożono wszelkich starań aby uwzględnić wymagania ECF (Europejska Federacja Cyklistów) takie jak:

- a) bezpieczeństwo – wyeliminowanie prowadzenia trasy po drogach publicznych o wysokim natężeniu ruchu oraz na drogach o wysokich dozwolonych prędkościach dla samochodów; projektowana trasa powinna zapewniać skrzyżowania bezkolizyjne;

- b) atrakcyjność – projektowana trasa powinna zapewniać połączenie kulturalnych, historycznych oraz naturalnych walorów obszaru, po którym przebiega, unikając obszarów nieprzyjaznych turystyce;
- c) spójność – projektowana trasa powinna być odpowiednio oznakowana, powinna zapewniać ciągłość i dostępność do kluczowych atrakcji w rejonie oraz być pozbawiona zbędnych objazdów;
- d) wygoda/komfort – nachylenie podłużne niwelety powinno być zminimalizowane. Na trasie powinny występować głównie dobrej jakości nawierzchnie gładkie i twarde najlepiej asfaltowe oraz powinny zostać zapewnione usługi obejmujące nocleg, wyżywienie oraz punkty naprawy rowerów.

3. Projektowana sieć korytarzy tras rowerowych w regionie

Projektowana sieć korytarzy tras rowerowych w regionie nawiązuje do zapisów Regionalnej Polityki Rowerowej Województwa Podkarpackiego, w tym szczególnie do Załącznika nr 1 – Wytycznych projektowania i wykonania infrastruktury rowerowej województwa podkarpackiego²², w tym m.in.:

- korytarze umożliwiają stworzenie tras turystycznych umiejscowionych w ciągach międzynarodowych, krajowych i regionalnych,
- propozycja przebiegu korytarzy uwzględnia lokalizację najważniejszych atrakcji turystycznych na terenie województwa podkarpackiego,
- zaproponowane rozwiązania zapewniają możliwość włączenia obszaru województwa podkarpackiego do europejskiej i krajowej sieci tras rowerowych,
- korytarze dają możliwość poprowadzenia tras rowerowych zarówno o charakterze turystycznym jak i rekreacyjnym (dedykowane dla odwiedzających jednodniowych), a także komunikacyjnym,
- korytarze przecinające obszary miejskie dają możliwość poprowadzenia tras turystycznych biegnących przez wybrane centra miast i ich najważniejsze atrakcje turystyczne,
- korytarze przecinające obszary miejskie dają możliwość poprowadzenia tras turystycznych biegnących w pobliżu głównych dworców kolejowych i autobusowych,
- zaproponowane rozwiązania zapewniają spójność z siecią pozostałych rowerowych tras turystycznych,
- dołożono starań aby w ramach zaproponowanych korytarzy mogły być projektowane trasy biegnące poza systemem ogólnodostępnych dróg i ulic o wysokim natężeniu ruchu samochodowego,
- przebieg pozostałych tras turystycznych daje możliwość dotarcia do kluczowych dla regionu walorów turystycznych i tworzy spójną sieć, może też mieć charakter specjalistyczny (np. kolarstwo zjazdowe, MTB) i również powinien być projektowany poza systemem dróg i ulic o wysokim natężeniu ruchu samochodowego.

²² Wytyczne projektowania i wykonania infrastruktury rowerowej województwa podkarpackiego, Załącznik nr 1 do Polityki Rowerowej Województwa Podkarpackiego.

W toku prac uwzględniono wyniki inwentaryzacji tras rowerowych przeprowadzonej przez Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w czerwcu 2022 roku. Zgromadzone dane na temat przebiegu około 900 tras, ścieżek i dróg rowerowych oraz ciągów rowerowo-piesznych, które posłużyły do przygotowania zbiorczej mapy i były jednym z istotnych czynników branych pod uwagę przy projektowaniu korytarzy. Niestety zgromadzony materiał, chociaż bardzo bogaty, wymaga dalszego, i w kolejnych latach systematycznego uporządkowania. Wielokrotnie stwierdzono opis szlaku, którego nie udało się zidentyfikować w terenie. Wśród dostarczonych danych czasami zawarto wyłącznie opis, bez map, co utrudniało dalsze analizy. Ponadto niekiedy przekazywano informację nie na temat istniejących szlaków, lecz planów i pomysłów z nimi związanych.

Wstępna propozycja przebiegu korytarzy tras rowerowych została poddana konsultacjom społecznym między 21 października a 21 listopada 2022 r. Wzięło w nich udział około 200 interesariuszy, w tym samorządy, organizacje pozarządowe, przedstawiciele obszarów chronionych i nadleśnictw, naukowcy, lokali działacze społeczni i inni. Uwagi dotyczyły propozycji zmiany przebiegu korytarzy, a przedstawiane argumenty nawiązywały m.in. do obowiązujących przepisów prawa np. w zakresie ochrony przyrody, spójności z innymi trasami w ościennych województwach, chęci wyeksponowania lokalnych walorów turystycznych, komfortu jazdy turysty, wykorzystania już istniejącej infrastruktury itp. Wiele uwag dotyczyło przebiegu konkretnych tras rowerowych i tym samym wykraczało poza ogólnych charakter opracowywanego dokumentu, który dotyczy przebiegu korytarzy. Nie mogły być zatem uwzględnione w koncepcji. Warto jednak wziąć je pod uwagę w toku dalszych prac nad konkretnymi trasami.

Przeanalizowano bogaty i interesujący materiał przesłany przez interesariuszy. Następnie przygotowano kolejną koncepcję korytarzy, uwzględniającą wyniki konsultacji. Jest to 1 istniejąca już trasa Green Velo oraz propozycje 10 korytarzy pokrywających siecią cały teren województwa podkarpackiego. Uwzględniono zarówno najbardziej atrakcyjne przyrodniczo, kulturowo i krajobrazowo tereny, jak i te postrzegane przez wielu jako nieco mniej atrakcyjne ale dysponujące znacznym potencjałem dla turystyki rowerowej.

W nawiązaniu do założeń i celów **Regionalnej Polityki Rowerowej Województwa Podkarpackiego**²³, realizując cel zasadniczy Koncepcji, autorzy proponują następujący **przebieg korytarzy tras rowerowych w województwie podkarpackim** (poniższe nazwy, kolory i ogólny przebieg korytarzy, nawiązują do materiału zaprezentowanego na mapie).

²³ *Regionalna Polityka Rowerowa Województwa Podkarpackiego, 2021, EU-CONSULT sp. z o.o., Gdańsk*

Ryc. 14. Korytarze tras rowerowych w województwie podkarpackim

Źródło: opracowanie własne

Numeracja i oznakowanie

Numeracja i oznakowanie krajowych i regionalnych tras rowerowych powinno być prowadzone zgodnie ze Stanowiskiem nr 7/2019 Konwentu Marszałków Województw RP z dnia 7 czerwca 2019 roku w sprawie systemu numeracji i zasad oznakowania krajowych i regionalnych tras rowerowych. Jego celem jest stworzenie jednolitego, ogólnopolskiego systemu numeracji krajowych i regionalnych tras rowerowych oznaczonych znakami drogowskazowymi R-4²⁴.

Poniżej został zacytowany fragment tego dokumentu dotyczący hierarchii tras rowerowych²⁵.

Trasa rowerowa europejska (EuroVelo) – to trasa rowerowa wpisująca się w sieć tras zainicjowanych przez Europejską Federację Cyklistów (ECF) stworzoną w celu połączenia wszystkich państw Europy. Trasa EuroVelo spełnia poniższe kryteria:

- opiera się na istniejących albo przyszłych krajowych bądź regionalnych trasach rowerowych,
- przebiega przez co najmniej dwa państwa,
- ma długość minimum 1000 km,
- posiada potencjał promocyjny – łatwa do wypromowania, rozpoznawalna na świecie tożsamość i nazwa,
- posiada plan realizacyjny (plan projektu, business plan, partnerów),
- oznakowanie jest zgodne z krajowymi wymogami oznakowania, jest ciągłe i obejmuje oba kierunki trasy,
- oznakowanie obejmuje informację o przynależności szlaku do sieci EuroVelo, zgodnie z wytycznymi oznakowania EuroVelo.

Trasom europejskim (EuroVelo), które są elementem tras krajowych zachowuje się numerację zgodną z numeracją europejską, należą do nich: nr 2 (EuroVelo 2), nr 4 (EuroVelo 4), nr 9 (EuroVelo 9), nr 10 (EuroVelo 10), nr 11 (EuroVelo 11), nr 13 (EuroVelo 13).

²⁴ Stanowisko nr 7/2019 Konwentu Marszałków Województw RP z dnia 7 czerwca 2019 roku w sprawie systemu numeracji i zasad oznakowania krajowych i regionalnych tras rowerowych.

²⁵ Ibidem

Trasa rowerowa krajowa – to każda trasa rowerowa będąca trasą europejską (EuroVelo) oraz każda inna trasa rowerowa wchodząca w sieć priorytetowych korytarzy rowerowych, spełniająca łącznie poniższe kryteria:

- przebiega przez co najmniej trzy województwa lub dwa województwa i przekracza granicę państwa,
- łączy co najmniej dwa miasta wojewódzkie lub co najmniej jedno miasto wojewódzkie i co najmniej jeden przyrodniczo lub kulturowo cenny (park narodowy, park krajobrazowy, miejsce dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego UNESCO),
- nie rzadziej niż co 150 km umożliwia dostęp do dworca kolejowego z codziennymi połączeniami dalekobieżnymi,
- ma początek i koniec na granicy kraju lub styku z inną trasą krajową, przy czym o ile to możliwe punkty styku na granicy powinny być skorelowane z trasami rowerowymi danego państwa,
- łączy się z co najmniej jedną inną trasą krajową,
- spełnia założenia dotyczące jakości krajowych tras rowerowych.

Trasom rowerowym krajowym nadaje się numerację jedno- lub dwucyfrową (1-99). W związku z dopuszczeniem w wyjątkowych sytuacjach przebiegów równoległych ich numeracja zostaje uzupełniona literami dodawanymi po numerze trasy (np. 31A, 31B itp.). Przebieg równoległy musi zaczynać się i kończyć na styku z przebiegiem zasadniczym bądź na innej trasie krajowej lub na granicy państwa.

Założenia dotyczące jakości tras rowerowych krajowych opisane zostały w punkcie 5. (Stanowiska).

Trasa rowerowa regionalna – to każda trasa rowerowa spełniająca łącznie poniższe kryteria:

- ma długość minimum 30 km (nie dotyczy tras łączących dwie trasy krajowe),
- łączy się z co najmniej jedną trasą krajową lub z co najmniej dwoma innymi trasami regionalnymi lub łączy się z co najmniej jedną inną trasą regionalną i jednocześnie z granicą państwa (gdzie za granicą trasa jest kontynuowana),
- ma początek i koniec na styku z trasą krajową lub inną trasą regionalną lub z granicą państwa (gdzie za granicą trasa jest kontynuowana); dopuszczalny jest początek lub koniec na stacji kolejowej z regularnymi (codziennymi) połączeniami kolejowymi.

Trasom rowerowym regionalnym nadaje się numerację trzycyfrową (100-899), przy czym każde województwo otrzymuje pulę 50 numerów do wykorzystania. Województwa wykorzystują dostępną pulę numerów tras regionalnych do własnych potrzeb planistycznych, uzgodnień z innymi podmiotami oraz znakowania istniejących odcinków spełniających wymagania określone powyżej.

Dopuszcza się łączenie tras wojewódzkich na podstawie uzgodnień dwustronnych. Pozostają one wówczas trasami regionalnymi. W przypadku wykraczających poza granicę jednego województwa tras tematycznych eksponujących wybitne walory dziedzictwa przyrodniczego (parki narodowe, Światowe Rezerваты Biosfery itp.) lub kulturowego (szlaki charakterystycznej architektury, regiony etnograficzne itp.) rekomenduje się zawarcie takich porozumień – celem zapewnienia warunków do kreowania spójnej marki produktu turystycznego.

W przypadku tras rowerowych regionalnych przekraczających granice województwa numerem właściwym dla niej jest numer województwa, na terenie którego jest dłuższy jej odcinek.

W związku z dopuszczeniem w wyjątkowych sytuacjach przebiegów równoległych ich numeracja zostaje uzupełniona literami dodawanymi po numerze trasy (np. 311A, 311B itp.). Przebieg równoległy musi zaczynać się i kończyć na styku z przebiegiem zasadniczym, na trasie krajowej bądź innej regionalnej lub na granicy państwa.

Podział numerów pomiędzy województwa bazuje na ruchu wskazówek zegara, formie spirali. Numery od 900 do 999 pozostają wolne i możliwy jest ich inny rozdział.

Założenia dotyczące jakości tras rowerowych regionalnych opisane zostały w punkcie 5. (Stanowiska).

Trasa rowerowa lokalna – to każda pozostała trasa rowerowa o krótkim zasięgu. Trasy lokalne nie muszą spełniać wymagań jakościowych. Mogą być łącznikami tras wyższego rzędu czy też stanowić pętle. Trasy lokalne są oznakowywane znakami grupy R-1 i R-3 bądź w inny ustalony przez zarządcę sposób. Jedynie łączniki (kolejowe, do większych miast) tras wyższego rzędu, spełniające kryteria jakościowe dla danej kategorii tras mogą być oznakowane znakami grupy R-4.

W Stanowisku zaproponowano następującą hierarchę tras rowerowych:

1. Trasa rowerowa europejska (EuroVelo), wpisująca się w sieć tras zainicjowanych przez Europejską Federację Cyklistów, stworzona w celu połączenia wszystkich państw europejskich i spełniająca szczegółowe kryteria wymienione w Stanowisku. Na terenie województwa podkarpackiego jest to trasa EuroVelo 4.
2. Trasa rowerowa krajowa, to każda europejska trasa rowerowa (Euro Velo) oraz każda trasa rowerowa wchodząca w sieć priorytetowych korytarz rowerowych, spełniająca szczegółowe kryteria wymienione w Stanowisku. Nadaje się im numerację od 1 do 99, przy czym numery parzyste nadaje się trasom o przebiegu równoleżnikowym a nieparzyste - południkowym. Wykaz rowerowych tras krajowych wraz z ich numeracją prowadzi Zespół ds. mobilności rowerowej działający przy Konwencie Marszałków Województw. Przez teren województwa podkarpackiego przebiegają następujące rowerowe trasy krajowe: 1 – Green Velo, 4 – EuroVelo 4, 5 - Wiślana Trasa Rowerowa (WTR).
3. Trasa rowerowa regionalna, to każda trasa rowerowa spełniająca wymienione w Stanowisku kryteria. Nadaje im się numerację trzycyfrową (100-899), przy czym dla województwa podkarpackiego przydzielono pulę numerów od 500 do 549. W przypadku tras rowerowych regionalnych przekraczających granice województwa numerem właściwym dla niej jest numer województwa, na terenie którego jest dłuższy jej odcinek. Wykaz rowerowych tras regionalnych wraz z ich numeracją prowadzi Zarząd Województwa. Na terenie województwa podkarpackiego zaproponowano następujące trasy rowerowe regionalne i odpowiadające im numery:
 - 500 – Velo Regia (Droga Świętego Jakuba),
 - 501 – Velo Beskid (Solina Zakopane),
 - 502 – Velo Bieszczady,
 - 503 – Velo San,
 - 504 – Velo Wisłoka,
 - 505 – Velo Wisłok,
 - 506 – Velo Łęg,
 - 507 – Velo Roztocze
4. Trasa rowerowa lokalna, to każda pozostała trasa rowerowa o krótkim zasięgu.

Oznakowanie szlaków rowerowych powinno być prowadzone zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 19 lipca 2013 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach, a także zgodnie z Rozporządzeniem Ministrów Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej oraz Spraw Wewnętrznych z dnia 24 lipca 2013 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie znaków i sygnałów drogowych.

Powinny być również uwzględnione propozycje zmian przedstawione w Stanowisku Nr 11/2022 Konwentu Marszałków Województw RP z dnia 9 czerwca 2022 r. w sprawie turystycznych znaków z grupy R-4. Są one niezbędne dla budowy spójnego i czytelnego systemu oznakowania tras rowerowych w Polsce. Dotyczą one²⁶:

- treści umieszczanych na znakach R-4c i -d oraz sposobu liczenia kilometrów,
- tablic analogicznych do E-14,
- oznakowania objazdów,
- drogowskazów do obiektów turystycznych lub wypoczynkowych od E-7 do E-12 i E12a w wersji mini,
- doprecyzowania znaku R-4a,
- doprecyzowania znaku R-4e,
- doprecyzowania znaków R-4b i -d,
- R-4d w formie róży wiatrów,
- oznakowywania wspólnych przebiegów tras,
- oznakowywania dojazdu do przełęczy/szczytu/wzniesienia.

²⁶ Stanowisko Nr 11/2022 Konwentu Marszałków Województw RP z dnia 9 czerwca 2022 r. w sprawie turystycznych znaków z grupy R-4.

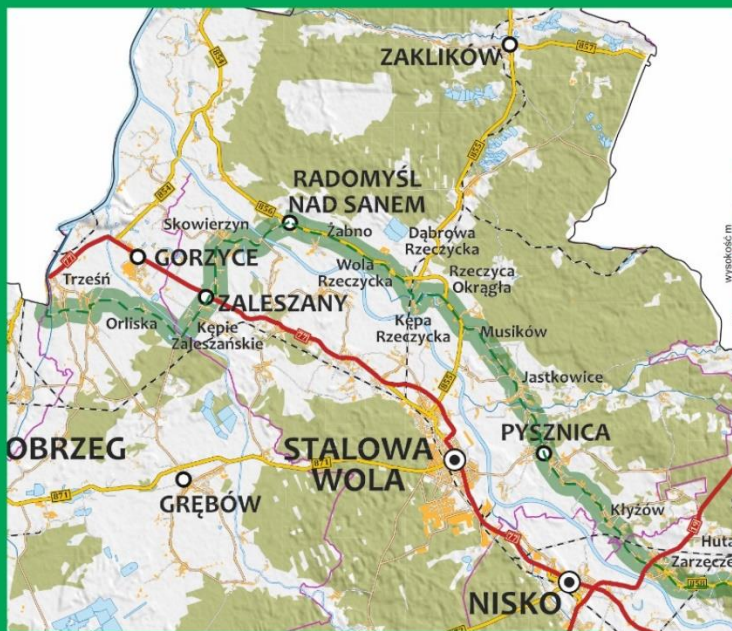
4.2. Green Velo (1)

Istniejąca (wyznakowana) trasa Green Velo na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie nieregularny przebieg z północy na południe, z zachodu na wschód i dalej w kierunku północno wschodnim, od miejscowości Trześć przy granicy z województwem świętokrzyskim do miejscowości Podlesina przy granicy z województwem lubelskim, a także dodatkowo odcinek z Wólki Tanewskiej do Huty Starej.

Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. kościół drewniany w Radomyślu nad Sanem, tradycje flisackie w Ulanowie, centrum wikliniarstwa w Rudniku nad Sanem, zespół klasztorny oo. Bernardynów w Leżajsku, zespół pałacowo-parkowy w Łańcucie, Stare Miasto w Rzeszowie z Podziemną Trasą Turystyczną, Przeworska Kolejka Wąskotorowa „Pogórzanin” Przeworsk-Dynów, zespół pałacowo-parkowy w Krasiczynie, założenie urbanistyczne Przemyśla z Twierdzą Przemyśl i Muzeum Dzwonów i Fajek.

Korytarz przebiega przez obszary o wysokich walorach przyrodniczych, którymi są: obrzeża Parku Krajobrazowego Lasy Janowskie, Park Krajobrazowy Pogórza Przemyskiego, Południoworostoczański Park Krajobrazowy.

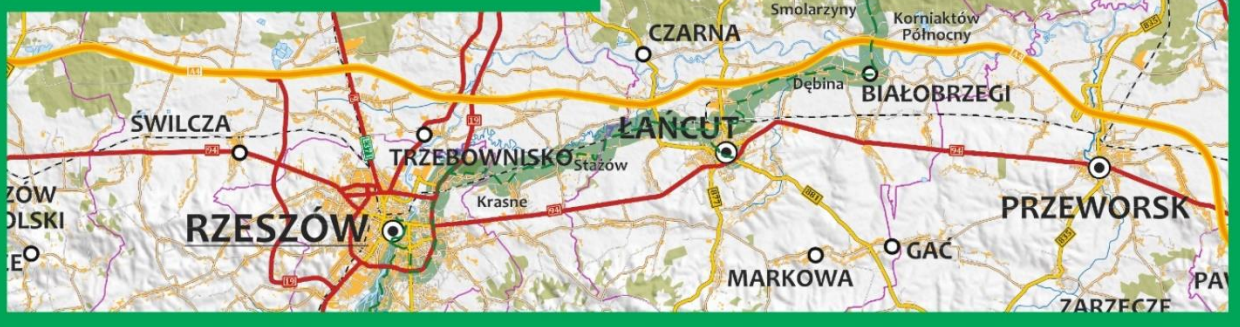
Numer trasy	1
Początek i koniec trasy	Trześń-Podlesina Zarzecze - Huta Stara
Przebieg	od miejscowości Trześń przy granicy z województwem świętokrzyskim do miejscowości Podlesina przy granicy z województwem lubelskim, a także dodatkowo odcinek z Wólki Tanewskiej do Huty Starej.
Długość trasy	432 km, 27 km
Suma podjazdów i zjazdów	2850↑ - 2679↓ 83↑ - 84↓
Miejsce przecięcia z innymi trasami	Velo Łęg: Kępie Zaleszańskie, WTR: Radomyśl nad Sanem, Velo San: Radomyśl nad Sanem, Dynów, Krzywca, Przemyśl, Velo Wisłok: Białobrzegi, Euro Velo 4: Rzeszów, Wola Węgierska, Przemyśl, Velo Regia: Rzeszów, Przemyśl, Stubno, Velo Roztocze: Horyniec Zdrój
Odcinki styczne z innymi trasami	Velo San: Radomyśl nad Sanem-Leżajsk (70 km), Dynów-Jabłonica Ruska (10 km), Iskań-Bachów (8 km), Krzywca-Olszany (12 km), Ostrów-Niziny (23 km) Euro Velo 4: Wola Węgierska-Przemyśl (35 km) Velo Regia: Przemyśl – Niziny (18 km)
Gminy na trasie	<u>Trześń-Podlesina</u> Gorzyce, Zaleszany, Radomyśl nad Sanem, Pysznicza, Nisko, Ulanów, Rudnik nad Sanem, Krzeszów, Nowa Sarzyna, Leżajsk, Rakszawa, Żołynia, Białobrzegi, Łańcut, Krasne, Rzeszów, Tyczyn, Błażowa, Dynów, Bircza, Dubiecko, Krzywca, Roźwienica, Krasiczyn, Przemyśl, Żurawica, Orły, Stubno, Radymno, Wielkie Oczy, Lubaczów, Horyniec Zdrój, Narol <u>Zarzecze - Huta Stara</u> Ulanów, Jarocin, Harasiuki
Uwagi	Trasa istniejąca

Green Velo (1) cz.1 161 km
 Trzeźń - Rzeszów + 27 km
 509m ↗ 451m
 Zarzecze - Huta Stara 83m ↗ 84m

Charakterystyka korytarza:
 Istniejąca (wyznakowana) trasa Green Velo na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie nieregularny przebieg z północy na południe, z zachodu na wschód i dalej w kierunku północno-wschodnim, od miejscowości Trzeźń przy granicy z województwem świętokrzyskim do miejscowości Podlesina przy granicy z województwem lubelskim, a także dodatkowo odcinek z Wólki Tanewskiej do Huty Starej.
 Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. kościół drewniany w Radomyślu nad Sanem, tradycje flisackie w Ulanowie, centrum wikliniarstwa w Rudniku nad Sanem, zespół klasztorny oo. Bernardynów w Leżajsku, zespół pałacowo-parkowy w Łańcucie, Stare Miasto w Rzeszowie z Podziemną Trasą Turystyczną, Przeworska Kolejka Wąskotorowa „Pogórzanin” Przeworsk-Dynów, zespół pałacowo-parkowy w Krasiczynie, założenie urbanistyczne Przemysła z Twierdzą Przemysł i Muzeum Dzwonów i Fajek.
 Korytarz przebiega przez obszary o wysokich walorach przyrodniczych, którymi są: obrzeża Parku Krajobrazowego Lasy Janowskie, Park Krajobrazowy Pogórze Przemyskie, Południoworostoczański Park Krajobrazowy.

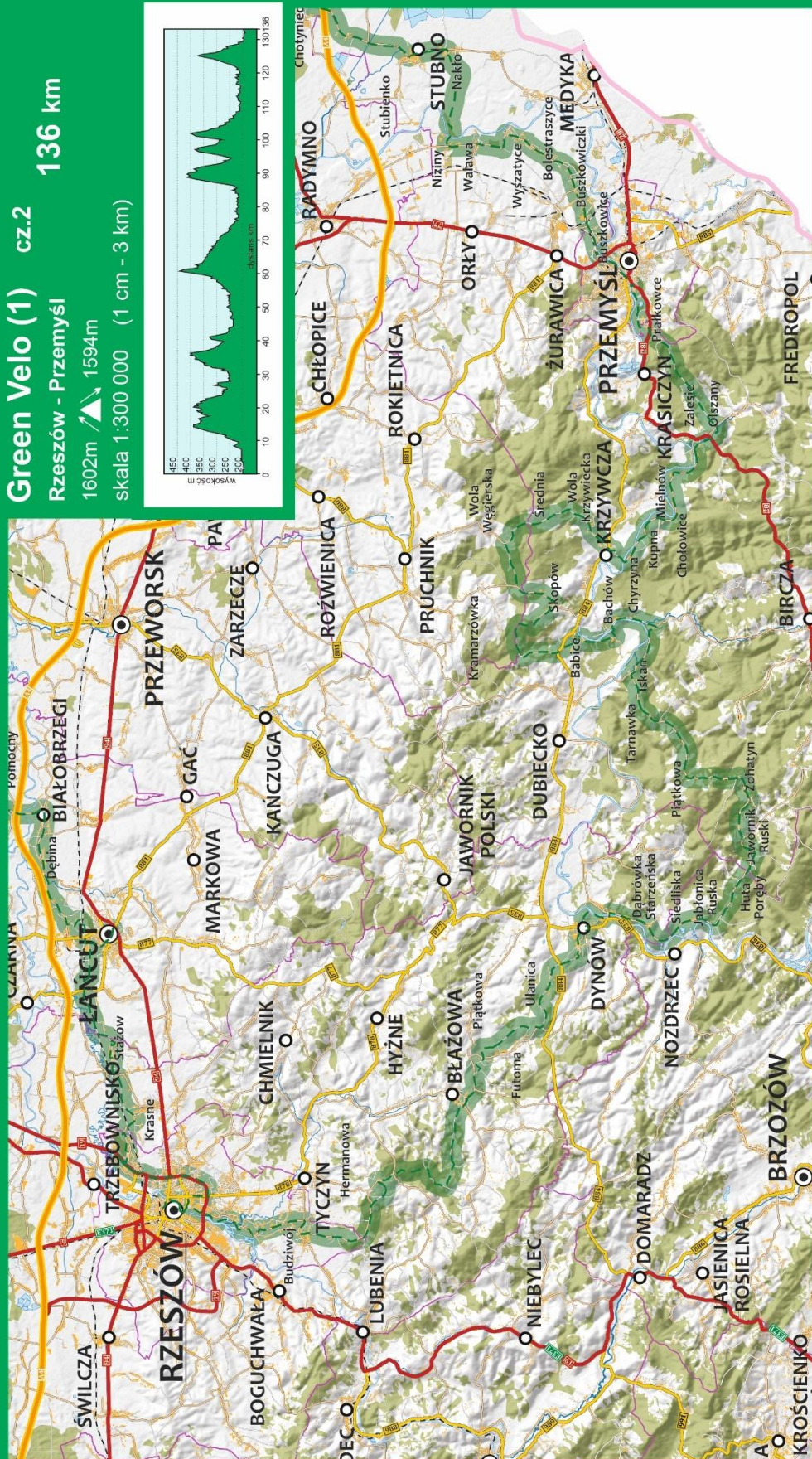
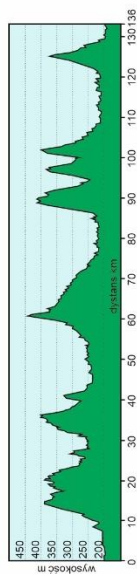

Green Velo (1) cz.2 136 km

Rzeszów - Przemyśl

1602m 1594m

skala 1:300 000 (1 cm - 3 km)

Charakterystyka korytarza:

Istniejąca (wyznakowana) trasa Green Velo na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie nie-regularny przebieg z północy na południe, z zachodu na wschód i dalej w kierunku północno-wschodnim, od miejscowości Trześń przy granicy z województwem świętokrzyskim do miejscowości Podlesina przy granicy z województwem lubelskim, a także dodatkowo odcinek z Wólki Tanewskiej do Huty Starej.

Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. kościół drewniany w Radomyślu nad Sanem, tradycje flisackie w Ulanowie, centrum wikliniarstwa w Rudniku nad Sanem, zespół klasztorny oo. Bernardynów w Leżajsku, zespół pałacowo-parkowy w Łańcucie, Stare Miasto w Rzeszowie z Podziemną Trasą Turystyczną, Przeworska Kolejka Wąskotorowa „Pogórzanin” Przeworsk-Dynów, zespół pałacowo-parkowy w Krasieczynie, założenie urbanistyczne Przemyśla z Twierdzą Przemyśl i Muzeum Dzwonów i Fajek. Korytarz przebiega przez obszary o wysokich walorach przyrodniczych, którymi są: obrzeża Parku Krajobrazowego Lasy Janowskie, Park Krajobrazowy Pogórze Przemyskiego, Południoworodzkański Park Krajobrazowy.

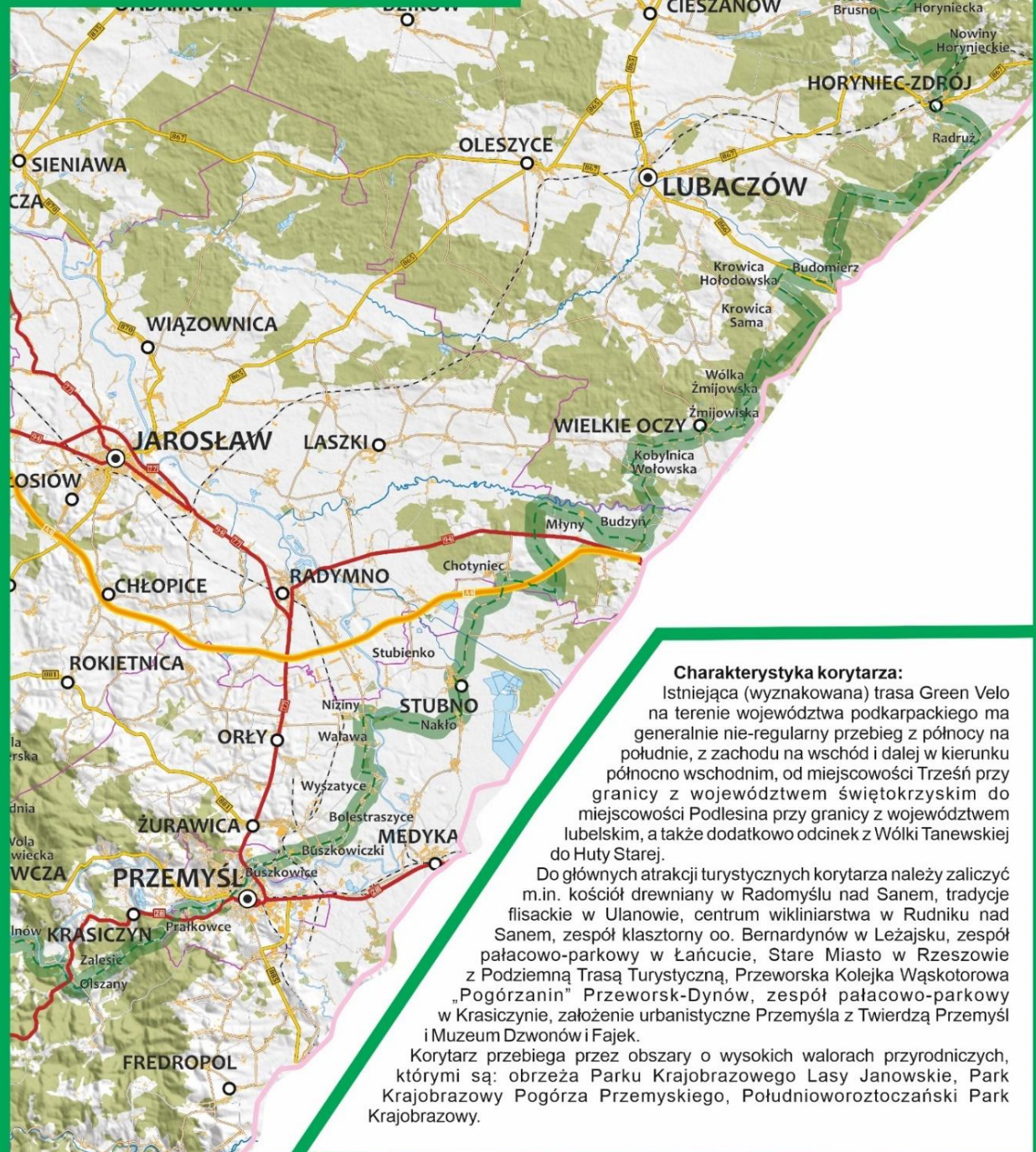
Green Velo (1) cz.3

Przemysń - Podlesina

135 km

739m 634m

skala 1:300 000 (1 cm - 3 km)

Charakterystyka korytarza:

Istniejąca (wyznakowana) trasa Green Velo na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie nie-regularny przebieg z północy na południe, z zachodu na wschód i dalej w kierunku północno-wschodnim, od miejscowości Trześń przy granicy z województwem świętokrzyskim do miejscowości Podlesina przy granicy z województwem lubelskim, a także dodatkowo odcinek z Wólki Tanewskiej do Huty Starej.

Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. kościół drewniany w Radomyślu nad Sanem, tradycje flisackie w Ulanowie, centrum wikliniarstwa w Rudniku nad Sanem, zespół klasztorny oo. Bernardynów w Leżajsku, zespół pałacowo-parkowy w Łańcucie, Stare Miasto w Rzeszowie z Podziemną Trasą Turystyczną, Przeworska Kolejka Wąskotorowa „Pogórzanin” Przeworsk-Dynów, zespół pałacowo-parkowy w Krasiczynie, założenie urbanistyczne Przemysśla z Twierdzą Przemysń i Muzeum Dzwonów i Fajek.

Korytarz przebiega przez obszary o wysokich walorach przyrodniczych, którymi są: obrzeża Parku Krajobrazowego Lasy Janowskie, Park Krajobrazowy Pogórz Przemyskiego, Południoworoztoczański Park Krajobrazowy.

4.3. EuroVelo 4 (4)

Korytarz Euro Velo 4 na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie przebieg równoleżnikowy, od miejscowości Jodłówka-Wałki przy granicy z województwem małopolskim, przez okolice Kolbuszowej, Rzeszów, Tyczyn, Pruchnik, Przemyśl do miejscowości Medyka przy granicy z Ukrainą.

Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. pałac w Przecławiu, Park Historyczny Blizna z dawnym poniemieckim poligonem raketowym, Park Etnograficzny Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej, Stare Miasto w Rzeszowie z Podziemną Trasą Turystyczną, Przeworska Kolejka Wąskotorowa „Pogórzanin” Przeworsk-Dynów, drewniane domy podcieniowe w Pruchniku, założenie urbanistyczne Przemyśla z Twierdzą Przemyśl oraz Muzeum Dzwonów i Fajek.

Korytarz przebiega przez obszary o wysokich walorach przyrodniczych, do których należy Park Krajobrazowy Pogórza Przemyskiego.

Numer korytarza	4
Początek i koniec korytarza	Jodłówka Wałki - Medyka
Przebieg	Od miejscowości Jodłówka-Wałki przy granicy z województwem małopolskim, przez okolice Kolbuszowej, Rzeszów, Tyczyn, Pruchnik, Przemyśl do miejscowości Medyka przy granicy z Ukrainą
Długość trasy	195,5 km
Suma podjazdów i zjazdów	1704↑ - 1723↓
Miejsce przecięcia z innymi korytarzami	Velo Wisłoka: Przecław Łącznik Velo Puszcza Sandomierska: Hucisko Velo Łęg: Nowa Wieś Velo Wisłok: Rzeszów Green Velo: Rzeszów, Krzywca, Przemyśl Velo Regia: Rzeszów, Medyka Velo San: Iskań, Krzywca, Przemyśl,
Odcinki styczne z innymi korytarzami	Velo Wisłoka: Korzeniów-Przecław (5 km) Velo Wisłok: Nowa Wieś-Budziwój (14 km) Green Velo: Rzeszów-Budziwój (6 km) Wola Węgierska-Przemyśl (35 km) Velo Regia: Hurko-Medyka (5 km)
Gminy w korytarzu	Czarna, Żyraków, Przecław, Niwiska, Kolbuszowa, Świlcza, Trzebowniko, Rzeszów, Tyczyn, Chmielnik, Hyżne, Jawornik Polski, Kańczuga/Dubiecko, Pruchnik, Roźwienica, Krzywca, Krasiczyn, Przemyśl, Medyka
Uwagi	brak

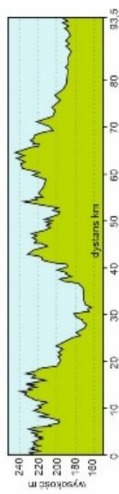
EuroVelo 4 (4) cz.1

Machowa - Rzeszów

384m / 422m

93,5 km

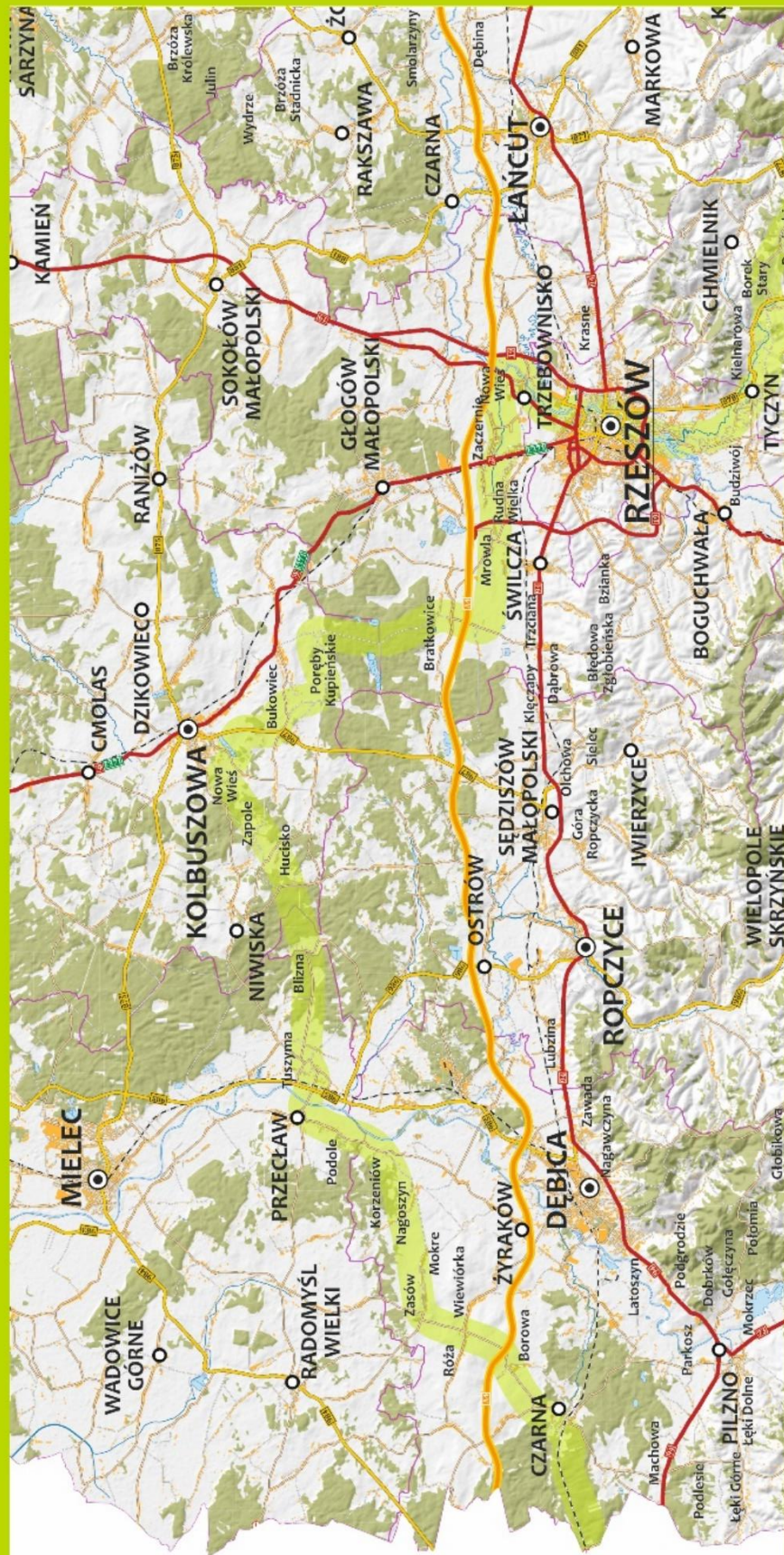
skala 1:300 000 (1 cm - 3 km)

Charakterystyka korytarza:

Korytarz EuroVelo 4 na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie przebieg równoleżnikowy, od miejscowości Jodłówka-Wąki przy granicy z województwem małopolskim, przez okolice Kolbuszowej, Rzeszów, Tyczyn, Pruchnik, Przemysły do miejscowości Medyka przy granicy z Ukrainą.

Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. pałac w Przedławiu, Park Historyczny Blizna z dawnym poniemieckim poligonem raketowym, Park Etnograficzny Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej, Stare Miasto w Rzeszowie z Podziemną Trasą Turystyczną, Przeworska Kolejka Wąskotorowa „Pogórzanin”, Przeworsk-Dynów, drewniane domy poddaniowe w Pruchniku, założenie urbanistyczne Przemysła z Twierdzą Przemysła oraz Muzeum Dzwonów i Fajek. Korytarz przebiega przez obszary o wysokich walorach przyrodniczych, do których należy Park Krajobrazowy Pogórze Przemyskie.

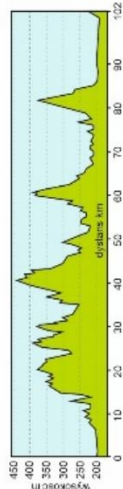

EuroVelo 4 (4) 102 km

Rzeszów - Medyka

cz.2 1320m / ▲ 1301m

skala 1:300 000 (1 cm - 3 km)

Charakterystyka korytarza:

Korytarz EuroVelo 4 na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie przebieg równoleżnikowy, od miejscowości Jodłówka-Watki przy granicy z województwem małopolskim, przez okolice Kolbuszowej, Rzeszów, Tyczyn, Pruchnik, Przemysłu do miejscowości Medyka przy granicy z Ukrainą. Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. pałac w Przedawiu, Park Historyczny Blizna z dawnym pomieścieckim poligonem rakietowym, Park Etnograficzny Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej, Stare Miasto w Rzeszowie z Podziemną Trasą Turystyczną, Przeworska Kolejka Wąskotorowa „Pogórzanin” Przeworsk-Dynów, drewniane domy podcieniowe w Pruchniku, założenie urbanistyczne Przemysłu z Twierdzą Przemysłu oraz Muzeum Dzwonów i Fajek.

Korytarz przebiega przez obszary o wysokich walorach przyrodniczych, do których należy Park Krajobrazowy Pogórz Przemyskiego.

4.4. Wiślana Trasa Rowerowa (WTR) (5)

Wiślana Trasa Rowerowa (WTR) na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie przebieg z południowego zachodu na północny wschód, od miejscowości Otałęż w dolinie Wisły, przy granicy z województwem małopolskim, przez Baranów Sandomierski, Tarnobrzeg, do okolic miejscowości Witkowice przy granicy z województwem świętokrzyskim, z niewielkim odgałęzieniem w rejon Radomyśla nad Sanem.

Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. modrzewiowy kościół w Gawłuszowicach, zamek w Baranowie Sandomierskim (tzw. „Mały Wawel”), Jezioro Tarnobrzeskie, Pałac Szindlerów i inne zabytki Tarnobrzega.

Numer korytarza	4
Początek i koniec korytarza	Otałęż – Witkowice
Przebieg	Od miejscowości Otałęż w dolinie Wisły, przy granicy z województwem małopolskim, przez Baranów Sandomierski, Tarnobrzeg, do okolic miejscowości Witkowice przy granicy z województwem świętokrzyskim, z niewielkim odgałęzieniem w rejon Radomyśla nad Sanem
Długość trasy	103 km
Suma podjazdów i zjazdów	44↑ - 69↓
Miejsce przecięcia z innymi korytarzami	Velo Wisłoka: Gawłuszowice Łącznik Tarnobrzeg-Velo Łęg: Tarnobrzeg Velo Łęg: Zalesie Gorzyckie, Green Velo: Radomyśl nad Sanem Velo San: Wrzawy
Odcinki styczne z innymi korytarzami	Velo San: Wrzawy-Radomyśl nad Sanem (10 km)
Gminy w korytarzu	Borowa, Gawłuszowice, Padew Narodowa, Baranów Sandomierski, Tarnobrzeg, Gorzyce, Radomyśl nad Sanem,
Uwagi	Korytarz przebiega 10 km po stronie województwa świętokrzyskiego

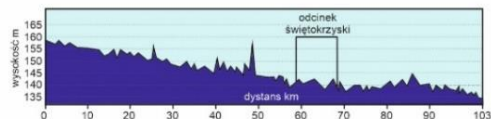
Wiślana Trasa Rowerowa WTR (5)

Ostrówek - Witkowice

44m ↗ 69m

103 km

skala 1:300 000 (1 cm - 3 km)

Charakterystyka korytarza:

Wiślana Trasa Rowerowa (WTR) na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie przebieg z południowego zachodu na północny wschód, od miejscowości Otałęż w dolinie Wisły, przy granicy z województwem małopolskim, przez Baranów Sandomierski, Tarnobrzeg, do okolic miejscowości Witkowice przy granicy z województwem świętokrzyskim, z niewielkim odgałęzieniem w rejon Radomyśla nad Sanem.

Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. modrzewiowy kościół w Gawłuszowicach, zamek w Baranowie Sandomierskim (tzw. „Mały Wawel”), Jezioro Tarnobrzegskie, Pałac Szindlerów i inne zabytki Tarnobrzega.

4.5. Velo Regia (Droga Świętego Jakuba) (500)

Korytarz Via Regia (Droga Świętego Jakuba) na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie przebieg z wschodu na zachód, od miejscowości Medyka przy granicy z Ukrainą przez Przemyśl, Jarosław, Przeworsk, Łańcut, Rzeszów, Ropczyce, Pilzno do miejscowości Zwiernik przy granicy z województwem małopolskim.

Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. założenie urbanistyczne Przemyśla z Twierdzą Przemyśl i Muzeum Dzwonów i Fajek, Stare Miasto w Jarosławiu z kamienicą Orsettich, zabytkowe założenie Przeworska z późnogotycką Bazyliką i klasztorem Bożogrobców, zespół pałacowo-parkowy w Łańcucie, Stare Miasto w Rzeszowie z Podziemną Trasą Turystyczną, zabytkowe kościoły i Muzeum Lalek w Pilźnie.

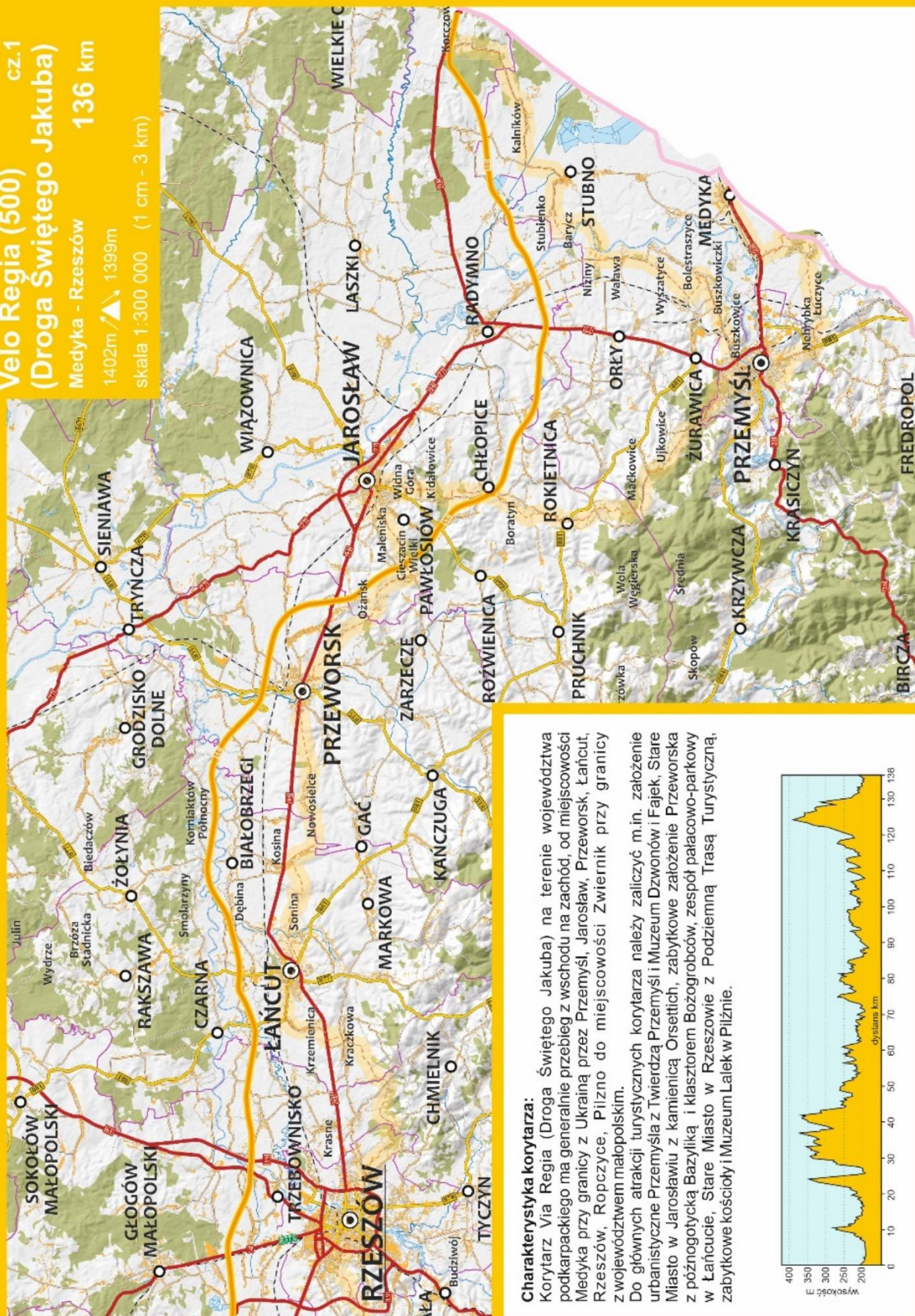
Numer korytarza	500
Początek i koniec korytarza	Medyka-Zwiernik
Przebieg	Od miejscowości Medyka przy granicy z Ukrainą przez Przemyśl, Jarosław, Przeworsk, Łańcut, Rzeszów, Ropczyce, Pilzno do miejscowości Zwiernik przy granicy z województwem małopolskim.
Długość trasy	219 km
Suma podjazdów i zjazdów	2770↑ - 2583↓
Miejsce przecięcia z innymi korytarzami	Velo Wisłoka: Pilzno Velo Wisłok: Rzeszów Euro Velo 4: Rzeszów, Przemyśl, Medyka Green Velo: Rzeszów, Przemyśl Velo San: Przemyśl
Odcinki styczne z innymi korytarzami	Euro Velo 4: Hurko-Medyka (5 km) Velo Wisłoka: Pilzno-Gołęczyna (3 km)
Gminy w korytarzu	Pilzno, Dębica, Ropczyce, Sędziszów Małopolski, Iwierzycy, Świlcza, Rzeszów, Krasne, Łańcut, Przeworsk, Zarzecze, Pawłosiów, Jarosław, Chłopice, Rokietnica, Żurawica, Przemyśl, Medyka
Uwagi	Trasa istniejąca dla pieszych pielgrzymów, można zaadaptować lub/i dodać odcinki dla rowerzystów

Velo Regia (500) cz.1 (Droga Świętego Jakuba)

Medyka - Rzeszów
136 km

1402m / ▲ 1399m

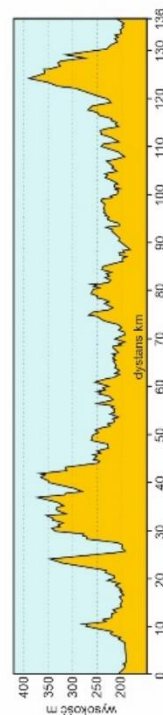
skala 1:300 000 (1 cm - 3 km)

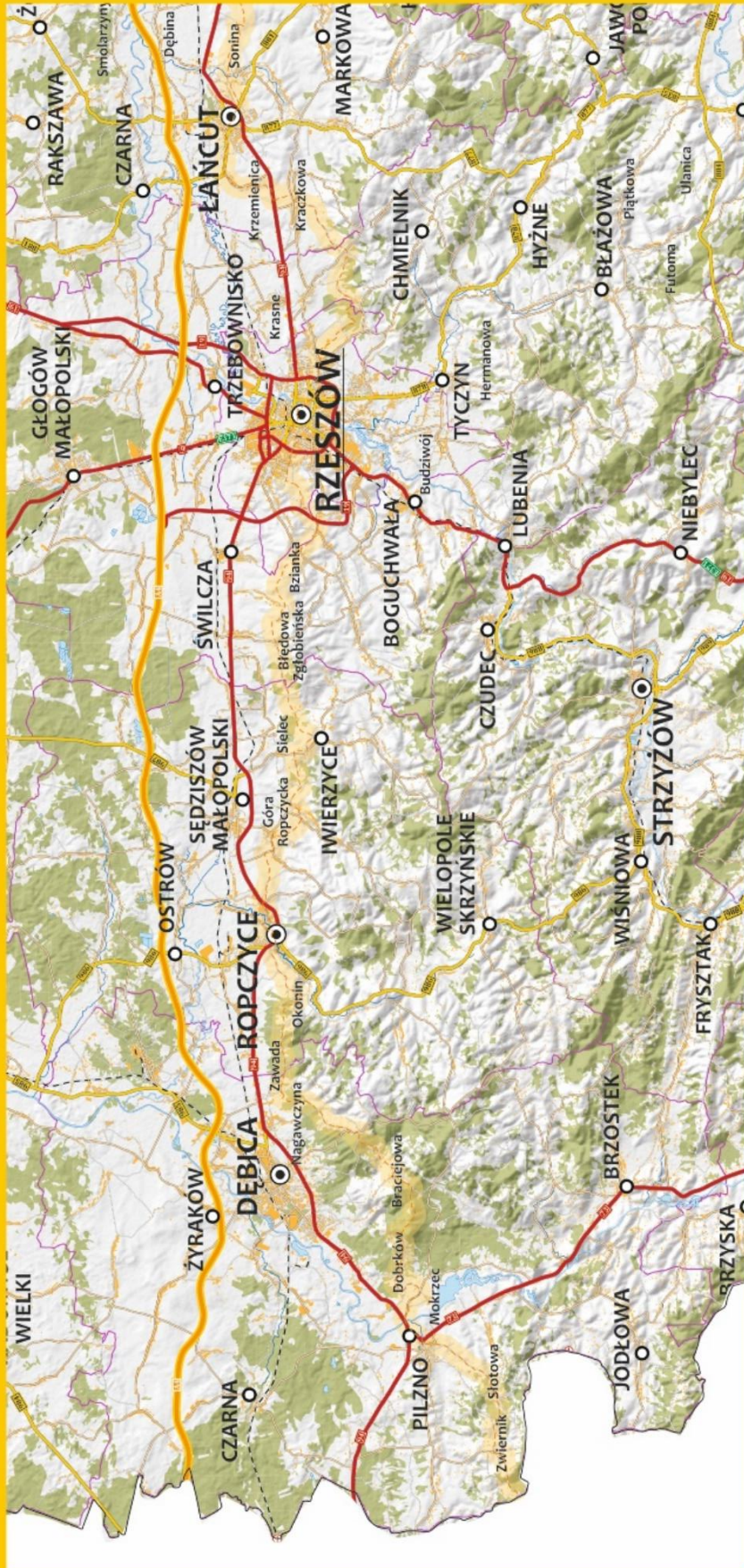

Charakterystyka korytarza:

Korytarz Via Regia (Droga Świętego Jakuba) na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie przebieg z zachód na wschód, od miejscowości Medyka przy granicy z Ukrainą przez Przemysły, Jarosław, Przeworsk, Łańcut, Rzeszów, Ropczyce, Płizno do miejscowości Zwiernik przy granicy z województwem małopolskim.

Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. założenie urbanistyczne Przemysła z Twierdzą Przemysły i Muzeum Dzwonów i Fajek. Stare Miasto w Jarosławiu z kamienicą Orsettich, zabytkowe założenie Przeworska z późnogotycką Bazyliką i klasztorem Bożogrobców, zespół pałacowo-parkowy w Łańcutcie, Stare Miasto w Rzeszowie z Podziemną Trasą Turystyczną, zabytkowe kościoły i Muzeum Lalek w Pilźnie.

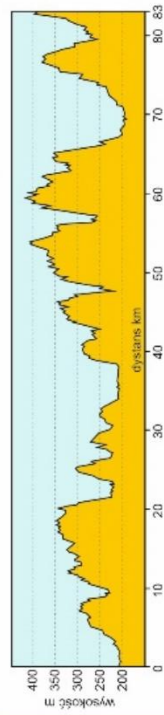

Velo Regia (500) cz.2 (Droga Świętego Jakuba)

Rzeszów - Zwierzniak 1368m / ▲, 1184m
skala 1:300 000 (1 cm - 3 km)

83 km

Charakterystyka korytarza:

Korytarz Via Regia (Droga Świętego Jakuba) na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie przebieg z wschodu na zachód, od miejscowości Medyka przy granicy z Ukrainą przez Przemyśl, Jarosław, Przeworsk, Łańcut, Rzeszów, Ropczyce. Płizno do miejscowości Zwierzniak przy granicy z województwem małopolskim.

Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. założenie urbanistyczne Przemysła z Twierdzą Przemysli i Muzeum Dzwonów i Fajek, Stare Miasto w Jarosławiu z kamienicą Orsetitch, zabytkowe założenie Przeworska z późnogotycką Bazyliką i klasztorem Bożogrobców, zespół pałacowo-parkowy w Łańcutcie, Stare Miasto w Rzeszowie z Podziemną Trasą Turystyczną, zabytkowe kościoły i Muzeum Lalek w Płiznie.

4.6. Velo Beskid (Solina -Zakopane)

Korytarz Solina - Zakopane na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie przebieg równoleżnikowy, w dwóch wariantach. Wariant południowy wyznaczono od okolic miejscowości Świątkowa Wielka przy granicy z województwem małopolskim, przez Krempną, Jaśliska, Komańczę, Zagórz, Lesko, do miejscowości Solina w korytarzu Velo San. Wariant północny wyznaczono od miejscowości Harkłowa, przez Jasło, Krosno, Sanok, Lesko, do miejscowości Solina w korytarzu Velo San.

Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. Jezioro Solińskie, synagogę i kirkut w Lesku, Muzeum Budownictwa Ludowego i inne zabytki Sanoka, założenie urbanistyczne Krosna z Centrum Dziedzictwa Szkła, ruiny obronnego zespołu klasztorne Karmelitów Bosych w Zagórz, cerkwie w Komańczy, założenie urbanistyczne Jaślisk, Ośrodek Edukacyjny Magurskiego Parku Narodowego w Krempnej, cerkiew w Świątkowej Wielkiej.

Korytarz przebiega przez obszary o wysokich walorach przyrodniczych, do których należy Jaśliski Park Krajobrazowy i Magurski Park Narodowy.

Numer korytarza	501
Początek i koniec korytarza	<u>Wariant północny:</u> Solina-Harkłowa <u>Wariant południowy:</u> Zagórz - Świątkowa Wielka W dwóch wariantach.
Przebieg	<u>Wariant południowy</u> wyznaczono od okolic miejscowości Świątkowa Wielka przy granicy z województwem małopolskim, przez Krempną, Jaśliska, Komańczę, Zagórz, Lesko, do miejscowości Solina w korytarzu Velo San. <u>Wariant północny</u> wyznaczono od miejscowości Harkłowa, przez Jasło, Krosno, Sanok, Lesko, do miejscowości Solina w korytarzu Velo San.
Długość trasy	<u>Wariant północny:</u> 125 km <u>Wariant południowy:</u> 91 km
Suma podjazdów i zjazdów	<u>Wariant północny:</u> 986↑ - 1103↓ <u>Wariant południowy:</u> 1773↑ - 1546↓
Miejsce przecięcia z innymi korytarzami	<u>Wariant północny:</u> Velo Wisłoka: Jasło, Łącznik Velo Jasiołka: Zręcin, Velo Wisłok: Bzianka, Krosno, Velo San: Solina, Sanok <u>Wariant południowy:</u> Velo San: Sanok, Łącznik Velo Oslawa: Rzepedź, Velo Bieszczady: Komańcza, Velo Wisłok: Jaśliska, Łącznik Velo Jasiołka: Mszana, Velo Wisłoka: Krempna
Odcinki styczne z innymi korytarzami	<u>Wariant północny:</u> Velo San: Solina-Sanok (40 km) <u>Wariant południowy:</u> Velo Wisłok: Wola Niżna-Jaśliska (5 km)
Gminy w korytarzu	<u>Wariant północny:</u> Solina, Lesko, Zagórz, Sanok, Zarszyn, Haczów, Rymanów, Miejsce Piastowe, Krosno, Chorkówka, Jedlicze, Tarnowiec, Jasło, Skołyszyn <u>Wariant południowy:</u> Zagórz, Komańcza, Jaśliska, Dukla, Krempna

Velo Beskid (501)

Solina - Biecz

986m 1103m

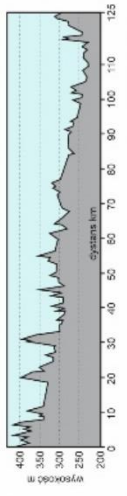
125 km

skala 1:300 000 (1 cm - 3 km)

Charakterystyka korytarza:

Korytarz Velo Beskid na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie przebieg równoleżnikowy, w dwóch wariantach. Wariant północny wyznaczono od okolic miejscowości Świętokowa Wielka przy granicy z województwem małopolskim, przez Krepną, Jaślicka, Komańczę, Zagórz, Lesko, do miejscowości Solina w korytarzu Velo San. Wariant południowy wyznaczono od miejscowości Harkłowa, przez Jasło, Krosno, Sanok, Lesko, do miejscowości Solina w korytarzu Velo San.

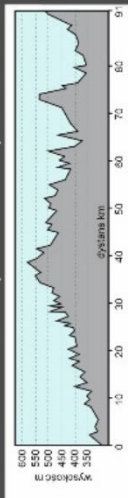
Velo Beskid (501)

Zagórz - Bartne

1773m 1546m

91 km

skala 1:300 000 (1 cm - 3 km)

Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. Jezioro Solińskie, synagogę i kirkut w Lesku, Muzeum Budownictwa Ludowego i inne zabytki Sanoka, założenie urbanistyczne Krosna z Centrum Dziedzictwa Szkła, ruiny obronnego zespołu klasztornego Karmelitów

Bosych w Zagórz, cerkwie w Komańczy, założenie urbanistyczne Jaślick, Ośrodek Edukacyjny Magurskiego Parku Narodowego w Krepnej, cerkiew w Świętokowej Wielkiej. Korytarz przebiega przez obszary o wysokich walorach przyrodniczych, do których należy Jaślicki Park Krajobrazowy i Magurski Park Narodowy.

4.7. Velo Bieszczady (502)

Korytarz Velo Bieszczady na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie przebieg z północy na południe i dalej w kierunku zachodnim, od miejscowości Olszany na szlaku Green Velo, przez Rybotycze, Krościenko, Lutowiska, Ustrzyki Górne, Wetlinę, Cisną do Komańczy, z odnogami poprowadzonymi do Kalwarii Pałacowskiej, Ustrzyk Dolnych, Michniowca, a także do granicy państwa ze Słowacją w okolicy Roztok Górnych i Radoszyc. Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. krajobraz i przyrodę Bieszczadzkiego Parku Narodowego i jego otuliny w postaci Ciśniańsko-Wetlińskiego Parku Krajobrazowego i Parku Krajobrazowego Doliny Sanu, cerkiew w Posadzie Rybotyckiej, Sanktuarium w Kalwarii Pałacowskiej, Muzeum Przyrodnicze i Ośrodek Edukacji Ekologicznej Bieszczadzkiego Parku Narodowego w Ustrzykach Dolnych, ekomuzeum „Trzy kultury” w Lutowiskach, cerkiew w Smolniku nad Sanem (UNESCO), Bieszczadzka Kolejka Leśna, cerkwie w Komańczy. Korytarz przebiega przez obszary o wysokich walorach przyrodniczych, którymi są: Park Krajobrazowy Pogórza Przemyskiego, Park Krajobrazowy Gór Słonnych, Park Krajobrazowy Doliny Sanu, Bieszczadzki Park Narodowy, Ciśniańsko-Wetliński Park Krajobrazowy.

Numer korytarza	502
Początek i koniec korytarza	Olszany - Komańcza
Przebieg	Od miejscowości Olszany na szlaku Green Velo do, przez Rybotycze, Krościenko, Lutowiska, Ustrzyki Górne, Wetlinę, Cisną do Komańczy, z odnogami poprowadzonymi do Kalwarii Pałacowskiej, Ustrzyk Dolnych, Michniowca, a także do granicy państwa ze Słowacją w okolicy Roztok Górnych i Radoszyc.
Długość trasy	163 km
Suma podjazdów i zjazdów	2790↑ - 2547↓
Miejsce przecięcia z innymi korytarzami	Green Velo: Olszany, Euro Velo 4: Olszany, Velo San: Stuposiany, Łącznik Velo Solinka: Dołżyca, Łącznik Velo Oslawa: Smolnik, Velo Beskid wariant południowy: Komańcza
Odcinki styczne z innymi korytarzami	brak
Gminy w korytarzu	Krasiczyn, Fredropol, Ustrzyki Dolne, Czarna Góra, Lutowiska, Cisna, Komańcza
Uwagi	brak

Velo Bieszczady (502)

Olszany - Komańcza 163 km

2790m 2547m

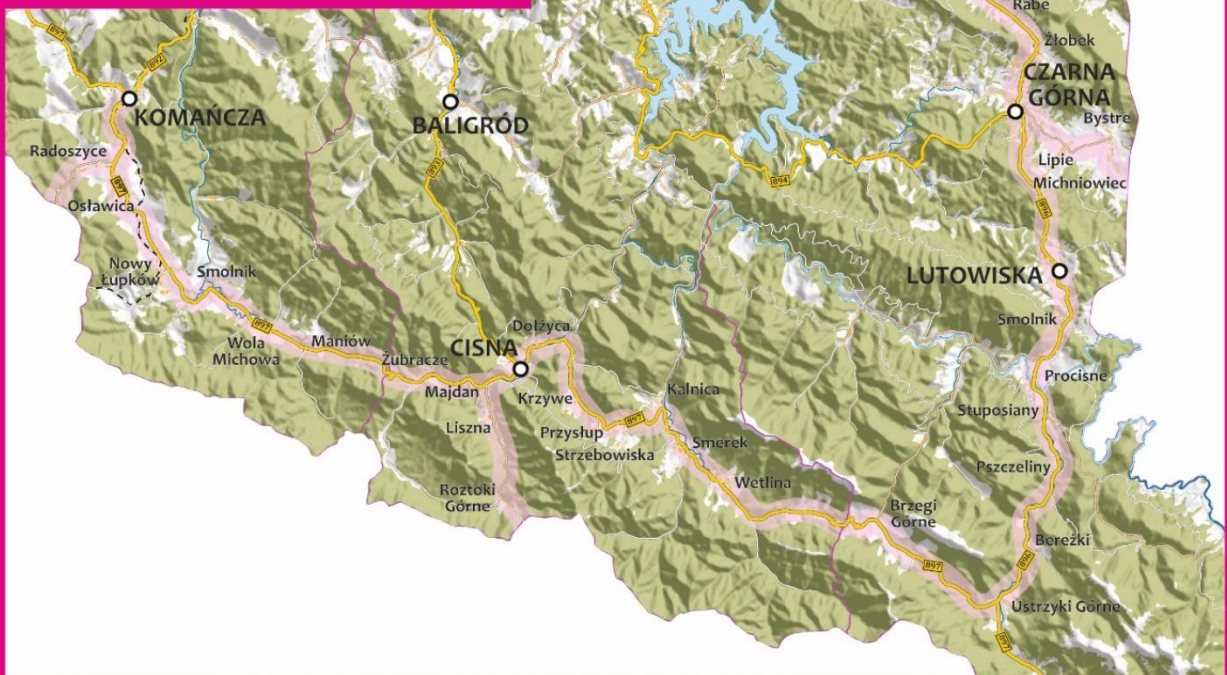
skala 1:300 000 (1 cm - 3 km)

Charakterystyka korytarza:

Korytarz Green Velo Bieszczady na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie przebieg z północy na południe i dalej w kierunku zachodnim, od miejscowości Olszany na szlaku Green Velo do, przez Rybotycze, Krościenko, Lutowiska, Ustrzyki Górne, Wetlinę, Cisną do Komańczy, z odnogami poprowadzonymi do Kalwarii Pałacowskiej, Ustrzyk Dolnych, Michniowca, a także do granicy państwa ze Słowacją w okolicy Roztok Górnych i Radoszyc.

Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. krajobraz i przyrodę Bieszczadzkiego Parku Narodowego i jego otuliny w postaci Ciśniańsko-Wetlińskiego Parku Krajobrazowego i Parku Krajobrazowego Doliny Sanu, cerkiew w Posadzie Rybotyckiej, Sanktuarium w Kalwarii Pałacowskiej, Muzeum Przyrodnicze i Ośrodek Edukacji Ekologicznej Bieszczadzkiego Parku Narodowego w Ustrzykach Dolnych, ekomuzeum „Trzy kultury” w Lutowiskach, cerkiew w Smolniku nad Sanem (UNESCO), Bieszczadzka Kolejka Leśna, cerkwie w Komańczy.

Korytarz przebiega przez obszary o wysokich walorach przyrodniczych, którymi są: Park Krajobrazowy Pogórze Przemyskie, Park Krajobrazowy Gór Słonnych, Park Krajobrazowy Doliny Sanu, Bieszczadzki Park Narodowy, Ciśniańsko-Wetliński Park Krajobrazowy.

4.8. Velo San (503)

Korytarz Velo San na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie przebieg z południa na północ, od źródłowego odcinka Sanu w tzw. Worku Bieszczadzkim, przez Solinę, Lesko, Sanok, Przemyśl, Sieniawę, Ulanów, Radomyśl nad Sanem do ujścia Sanu do Wisły w okolicy miejscowości Dąbrówka na Wiślanej Trasie Rowerowej przy granicy z województwem świętokrzyskim.

Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. krajobraz i przyrodę Bieszczadzkiego Parku Narodowego i jego otuliny w postaci Parku Krajobrazowego Doliny Sanu, cerkiew w Smolniku nad Sanem (UNESCO), Jezioro Solińskie, synagogę i kirkut w Lesku, zabytkowy układ urbanistyczny Sanoka z Muzeum Historycznym oraz Muzeum Budownictwa Ludowego, drewnianą cerkiew w Uluczu, Zespół Pałacowo-Parkowy „Zamek Dubiecko” w Dubiecku, zespół pałacowo-parkowy w Krasiczynie, założenie urbanistyczne Przemyśla z Twierdzą Przemyśl oraz Muzeum Dzwonów i Fajek, Stare Miasto w Jarosławiu z kamienicą Orsettich, zespół klasztorny oo. Bernardynów w Leżajsku, tradycje flisackie w Ulanowie, centrum wikliniarstwa w Rudniku nad Sanem, kościół drewniany w Radomyślu nad Sanem.

Korytarz przebiega przez obszary o wysokich walorach przyrodniczych, którymi są: Bieszczadzki Park Narodowy, Park Krajobrazowy Doliny Sanu, Ciśniańsko-Wetliński Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Gór Słonnych, Park Krajobrazowy Pogórza Przemyskiego.

Numer korytarza	503
Początek i koniec korytarza	Bieszczadzki Worek - Wrzawy
Przebieg	Od źródłowego odcinka Sanu w tzw. Worku Bieszczadzkim, przez Solinę, Lesko, Sanok, Przemyśl, Sieniawę, Ulanów, Radomyśl nad Sanem do ujścia Sanu do Wisły w okolicy miejscowości Dąbrówka na Wiślanej Trasie Rowerowej przy granicy z województwem świętokrzyskim.
Długość trasy	380 km
Suma podjazdów i zjazdów	1594↑ - 2267↓
Miejsce przecięcia z innymi korytarzami	<p>Velo Bieszczady: Stuposiany Łącznik Velo Solinka: Terka Velo Beskid: Solina, Sanok Green Velo: Jabłonica Ruska, Dynów, Krzywczka, Przemyśl, Niziny, Leżajsk, Radomyśl nad Sanem Euro Velo 4: Krzywczka, Przemyśl Velo Regia: Przemyśl Velo Wisłok: Dębno Velo Roztocze: Rzuchów WTR: Radomyśl nad Sanem Velo Beskid: Solina - Sanok (40 km) Green Velo:</p>
Odcinki styczne z innymi korytarzami	<p>Jabłonica Ruska - Dynów (10 km) Iskań-Bachów (8 km), Krzywczka-Olszany (12 km), Ostrów-Niziny (23 km) Leżajsk-Radomyśl nad Sanem- (70 km), Velo Regia: Przemyśl - Niziny (20 km) WTR: Radomyśl nad Sanem-Wrzawy (10 km)</p>
Gminy w korytarzu	Lutowiska, Czarna Góra, Solina, Lesko, Zagórz, Sanok, Dydnia, Nozdrzec, Dynów, Dubiecko, Krzywczka, Krasiczyn, Przemyśl, Żurawica, Orły/Stubno, Radymno, Laszki, Jarosław, Wiązownica, Sieniawa, Leżajsk, Kuryłówka, Nowa Sarzyna, Krzeszów, Rudnik nad Sanem, Ulanów, Nisko, Pysznica, Radomyśl nad Sanem
Uwagi	brak

Velo San (503) 153 km

Bieszczadzki Worek - Nozdrzec

cz.1 884m 1449m

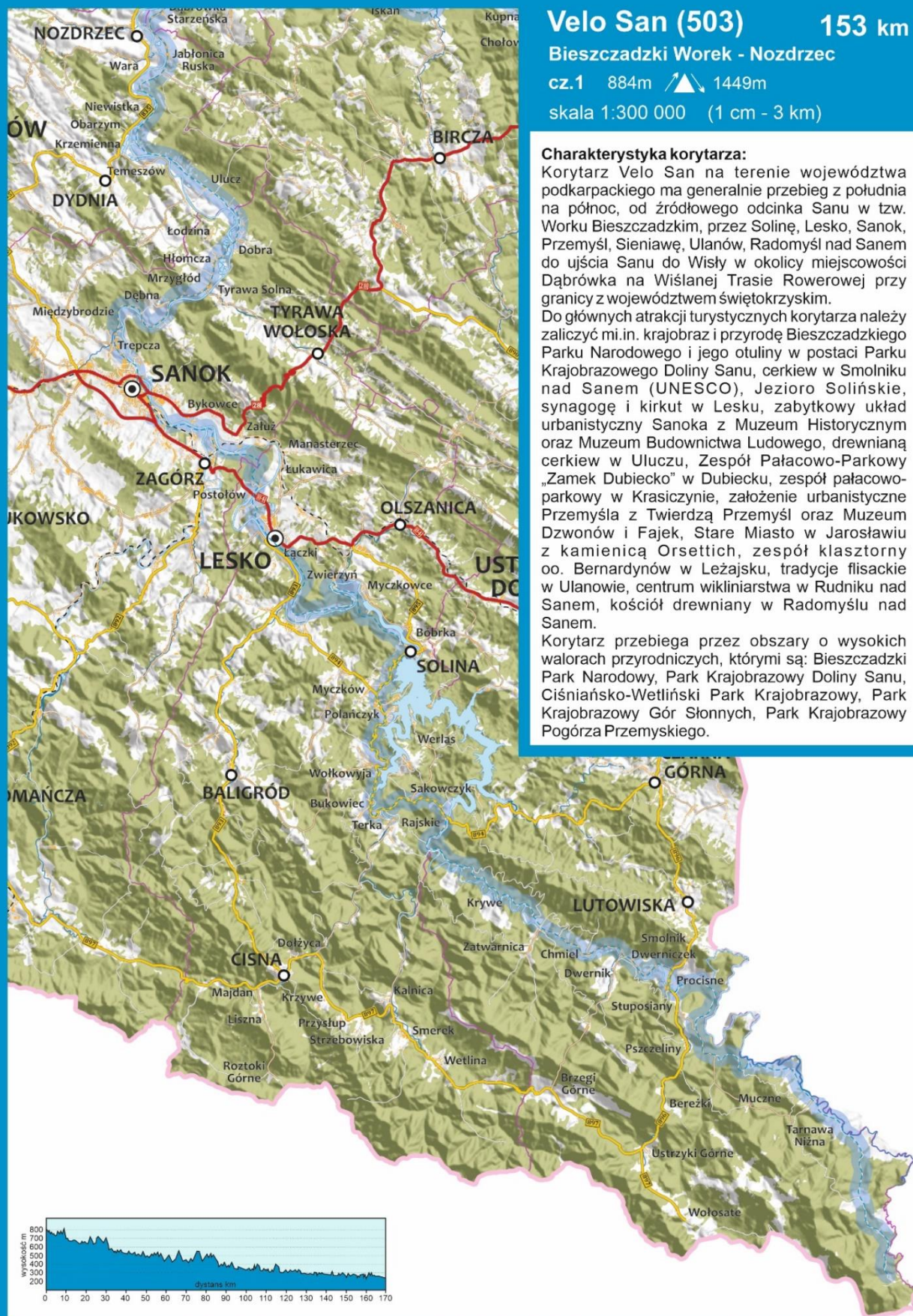
skala 1:300 000 (1 cm - 3 km)

Charakterystyka korytarza:

Korytarz Velo San na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie przebieg z południa na północ, od źródłowego odcinka Sanu w tzw. Worku Bieszczadzkiem, przez Solinę, Lesko, Sanok, Przemysł, Sieniawę, Ulanów, Radomyśl nad Sanem do ujścia Sanu do Wisły w okolicy miejscowości Dąbrówka na Wiślanej Trasie Rowerowej przy granicy z województwem świętokrzyskim.

Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. krajobraz i przyrodę Bieszczadzkiego Parku Narodowego i jego otuliny w postaci Parku Krajobrazowego Doliny Sanu, cerkiew w Smolniku nad Sanem (UNESCO), Jezioro Solińskie, synagogę i kirkut w Lesku, zabytkowy układ urbanistyczny Sanoka z Muzeum Historycznym oraz Muzeum Budownictwa Ludowego, drewnianą cerkiew w Uluczu, Zespół Pałacowo-Parkowy „Zamek Dubiecko” w Dubiecku, zespół pałacowo-parkowy w Krasiczynie, założenie urbanistyczne Przemysła z Twierdzą Przemysł oraz Muzeum Dzwonów i Fajek, Stare Miasto w Jarosławiu z kamienicą Orsetich, zespół klasztorny oo. Bernardynów w Leżajsku, tradycje flisackie w Ulanowie, centrum wikliniarstwa w Rudniku nad Sanem, kościół drewniany w Radomyślu nad Sanem.

Korytarz przebiega przez obszary o wysokich walorach przyrodniczych, którymi są: Bieszczadzki Park Narodowy, Park Krajobrazowy Doliny Sanu, Ciśniańsko-Wetliński Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Gór Stonnych, Park Krajobrazowy Pogórza Przemyskiego.

Velo San (503) 79 km

Kuryłówka - Wrzawy (WTR)

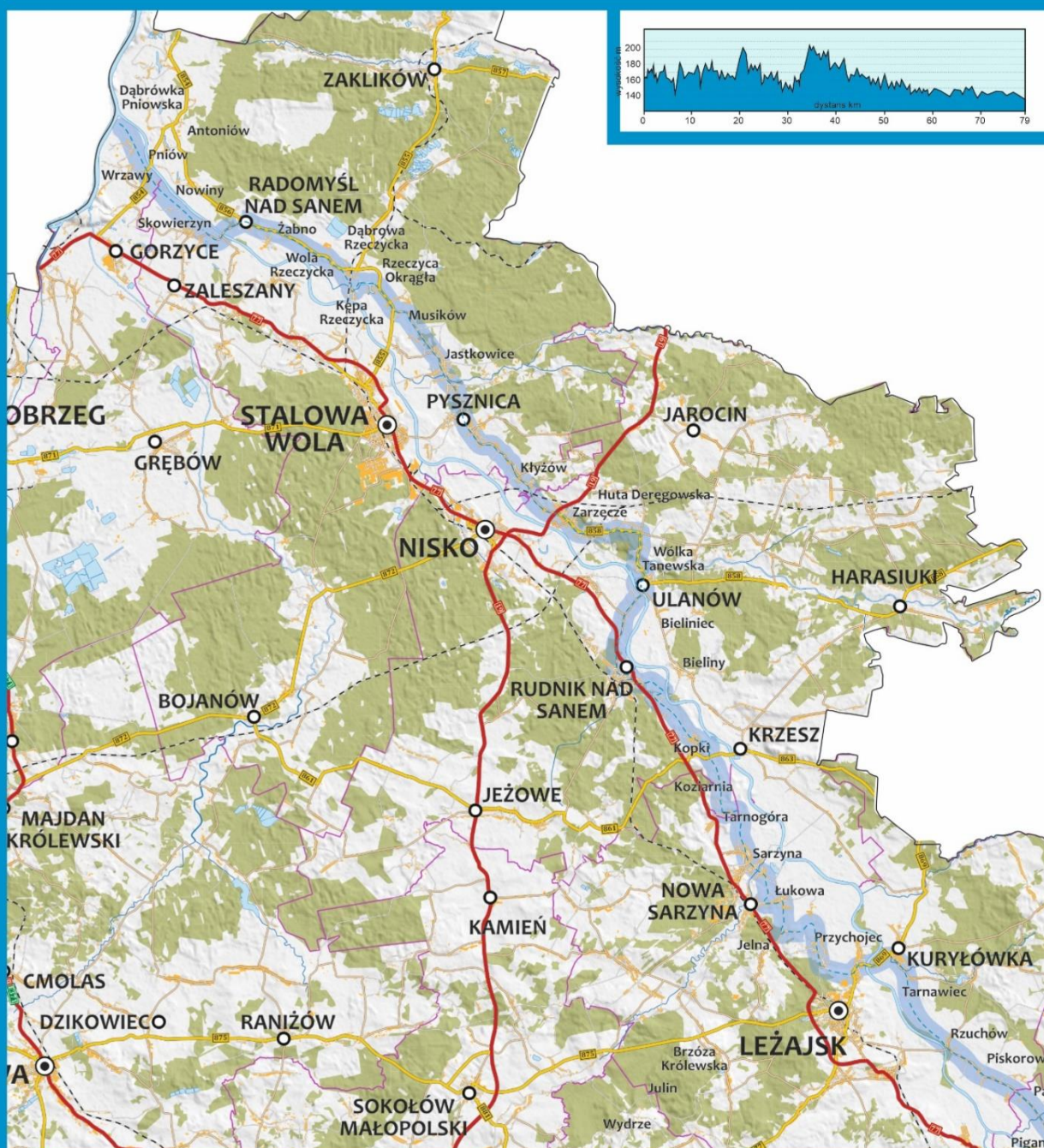
cz.3 267m 295m

skala 1:300 000 (1 cm - 3 km)

Charakterystyka korytarza:

Korytarz Velo San na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie przebieg z południa na północ, od źródłowego odcinka Sanu w tzw. Worku Bieszczadzkiem, przez Solinę, Lesko, Sanok, Przemyśl, Sieniawę, Ulanów, Radomyśl nad Sanem do ujścia Sanu do Wisły w okolicy miejscowości Dąbrówka na Wiślanej Trasie Rowerowej przy granicy z województwem świętokrzyskim.

Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. krajobraz i przyrodę Bieszczadzkiego Parku Narodowego i jego otuliny w postaci Parku Krajobrazowego Doliny Sanu, cerkiew w Smolniku nad Sanem (UNESCO), Jezioro Solińskie, synagogę i kirkut w Lesku, zabytkowy układ urbanistyczny Sanoka z Muzeum Historycznym oraz Muzeum Budownictwa Ludowego, drewnianą cerkiew w Uluczu, Zespół Pałacowo-Parkowy „Zamek Dubiecko” w Dubiecku, zespół pałacowo-parkowy w Krasiczynie, założenie urbanistyczne Przemyśla z Twierdzą Przemyśl oraz Muzeum Dzwonów i Fajek, Stare Miasto w Jarosławiu z kamienicą Orsettiach, zespół klasztorny oo. Bernardynów w Leżajsku, tradycje flisackie w Ulanowie, centrum wikliniarstwa w Rudniku nad Sanem, kościół drewniany w Radomyślu nad Sanem.

Velo San (503) 148 km

Nozdrzec - Kuryłówka

cz.2 443m 523m

skala 1:300 000 (1 cm - 3 km)

Charakterystyka korytarza:

Korytarz Velo San na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie przebieg z południa na północ, od źródłowego odcinka Sanu w tzw. Worku Bieszczadzkiem, przez Solinę, Lesko, Sanok, Przemyśl, Sieniawę, Ulanów, Radomyśl nad Sanem do ujścia Sanu do Wisły w okolicy miejscowości Dąbrówka na Wiślanej Trasie Rowerowej przy granicy z województwem świętokrzyskim.

Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. krajobraz i przyrodę Bieszczadzkiego Parku Narodowego i jego otuliny w postaci Parku Krajobrazowego Doliny Sanu, cerkiew w Smolniku nad Sanem (UNESCO), Jezioro Solińskie, synagogę i kirkut w Lesku, zabytkowy układ urbanistyczny Sanoka z Muzeum Historycznym oraz Muzeum Budownictwa Ludowego, drewnianą cerkiew w Uluczu, Zespół Pałacowo-Parkowy „Zamek Dubiecko” w Dubiecku, zespół pałacowo-parkowy w Krasieczynie, założenie urbanistyczne Przemyśla z Twierdzą Przemyśla oraz Muzeum Dzwonów i Fajek, Stare Miasto w Jarosławiu z kamienicą Orsetti, zespół klasztorny oo. Bernardynów w Leżajsku, tradycje flisackie w Ulanowie, centrum wikliniarstwa w Rudniku nad Sanem, kościół drewniany w Radomyślu nad Sanem.

4.9. Velo Wisłoka (504)

Korytarz Velo Wisłoka na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie przebieg z południa na północ, od miejscowości Wyszowatka przy granicy z województwem małopolskim i miejscowości Grab przy granicy ze Słowacją, przez Krempną, Dębowiec, Pilzno, Przecław, do ujścia Wisłoki do Wisły w okolicy miejscowości Gawłuszowice przy Wiślanej Trasie Rowerowej.

Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. krajobraz i przyrodę Magurskiego Parku Narodowego, drewnianą cerkiew, cmentarz wojenny z I wojny światowej oraz Ośrodek Edukacyjny Magurskiego Parku Narodowego w Krempanej, Skansen Archeologiczny „Karpacka Troja” w Trzcinicy, zabytkowe kościoły i Muzeum Lalek w Pilźnie, założenie urbanistyczne i zamek w Przecławiu.

Korytarz przebiega przez obszary o wysokich walorach przyrodniczych, do których należy Magurski Park Narodowy.

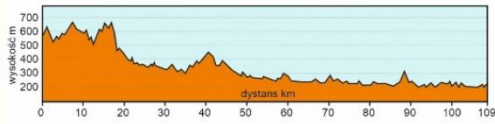
Numer korytarza	504
Początek i koniec korytarza	Wyszowatka - Gawłuszowice
Przebieg	Od miejscowości Wyszowatka przy granicy z województwem małopolskim i miejscowości Grab przy granicy ze Słowacją, przez Krempną, Dębowiec, Pilzno, Przecław, do ujścia Wisłoki do Wisły w okolicy miejscowości Gawłuszowice przy Wiślanej Trasie Rowerowej.
Długość trasy	179 km
Suma podjazdów i zjazdów	1217↑ - 1630↓
Miejsce przecięcia z innymi korytarzami	Velo Beskid: Krempną, Jasło Velo Regia: Pilzno Euro Velo 4: Przecław WTR: Gawłuszowice
Odcinki styczne z innymi korytarzami	Velo Beskid: Kotań-Krempną (7 km) Euro Velo 4: Korzeniów-Przecław (5 km)
Gminy w korytarzu	Krempną, Nowy Żmigród, Osiek Jasielski, Dębowiec, Jasło, Brzyska/Kołaczyce, Brzostek/Jodłowa, Pilzno, Czarna, Dębica, Żyraków, Przecław, Mielec, Borowa/Gawłuszowice
Uwagi	brak

Velo Wisłoka (504) 109 km

Wyszowatka - Pilzno

cz.1 1109m 1464m

skala 1:300 000 (1 cm - 3 km)

Charakterystyka korytarza:

Korytarz Velo Wisłoka na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie przebieg z południa na północ, od miejscowości Wyszowatka przy granicy z województwem małopolskim i miejscowości Grab przy granicy ze Słowacją, przez Krempną, Dębowiec, Pilzno, Przecław, do ujścia Wisłoki do Wisły w okolicy miejscowości Gawłuszowice przy Wiślanej Trasie Rowerowej.

Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. krajobraz i przyrodę Magurskiego Parku Narodowego, drewnianą cerkiew, cmentarz wojenny z I wojny światowej oraz Ośrodek Edukacyjny Magurskiego Parku Narodowego w Krempnej, Skansen Archeologiczny „Karpacka Troja” w Trzcinicy, zabytkowe kościoły i Muzeum Lalek w Pilźnie, założenie urbanistyczne i zamek w Przecławiu.

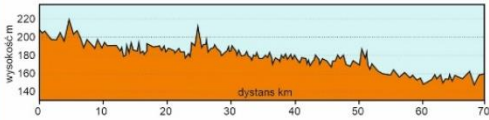
Korytarz przebiega przez obszary o wysokich walorach przyrodniczych, do których należy Magurski Park Narodowy.

Velo Wisłoka (504) 70 km Pilzno - Rożniaty

cz.2 108m 166m

skala 1:300 000 (1 cm - 3 km)

Charakterystyka korytarza:

Korytarz Velo Wisłoka na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie przebieg z południa na północ, od miejscowości Wyszowatka przy granicy z województwem małopolskim i miejscowości Grab przy granicy ze Słowacją, przez Krempną, Dębowiec, Pilzno, Przecław, do ujścia Wisłoki do Wisły w okolicy miejscowości Gawłuszowice przy Wiślanej Trasie Rowerowej.

Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. krajobraz i przyrodę Magurskiego Parku Narodowego, drewnianą cerkiew, cmentarz wojenny z I wojny światowej oraz Ośrodek Edukacyjny Magurskiego Parku Narodowego w Krempnej, Skansen Archeologiczny „Karpacka Troja” w Trzciny, zabytkowe kościoły i Muzeum Lalek w Pilźnie, założenie urbanistyczne i zamek w Przecławiu.

Korytarz przebiega przez obszary o wysokich walorach przyrodniczych, do których należy Magurski Park Narodowy.

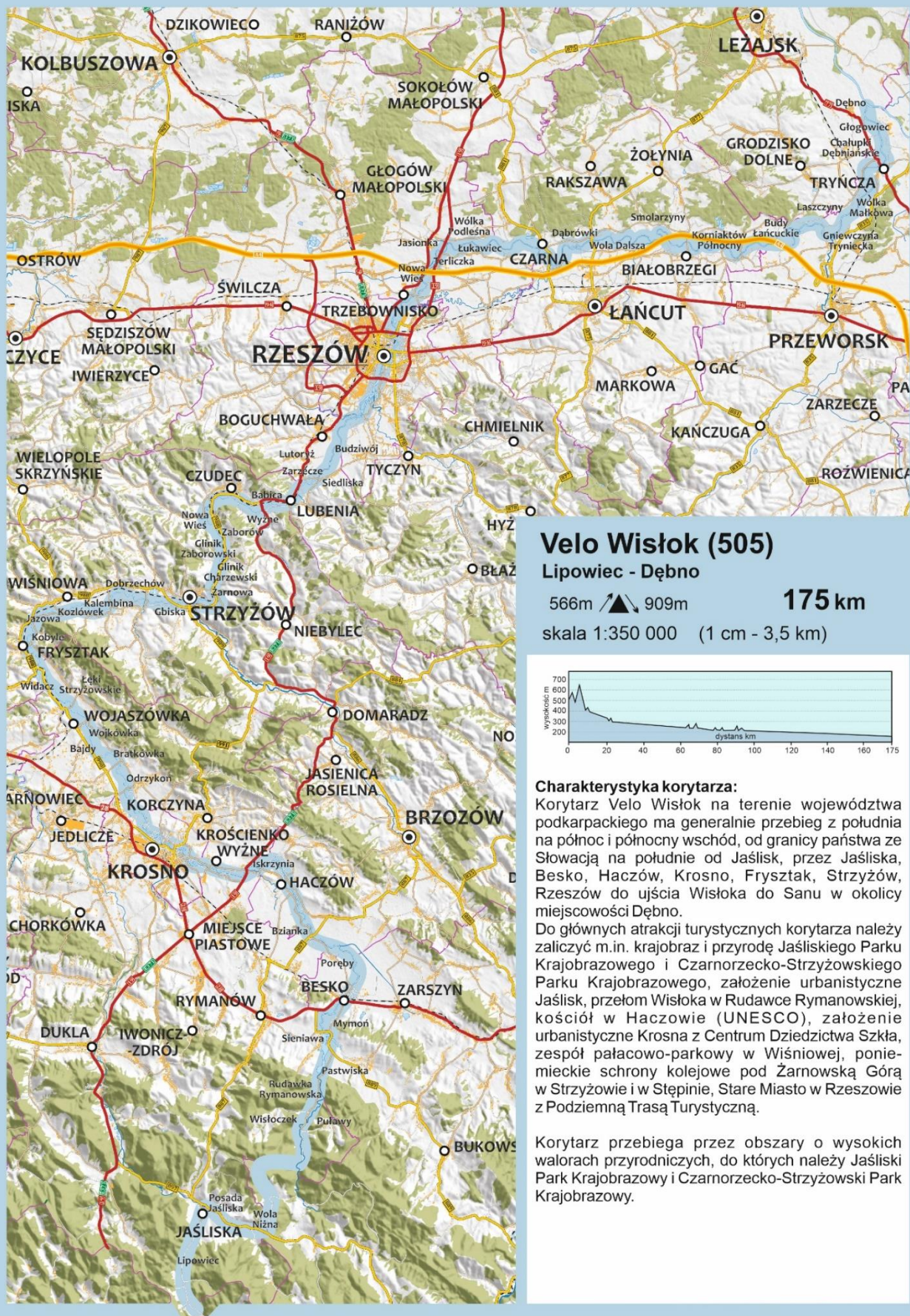
4.10. Velo Wisłok (505)

Korytarz Velo Wisłok na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie przebieg z południa na północ i północny wschód, od granicy państwa ze Słowacją na południe od Jaślik, przez Jaśliska, Besko, Haczów, Krosno, Frysztak, Strzyżów, Rzeszów do ujścia Wisłoka do Sanu w okolicy miejscowości Dębno.

Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. krajobraz i przyrodę Jaśliskiego Parku Krajobrazowego i Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego, założenie urbanistyczne Jaślik, przełom Wisłoka w Rudawce Rymanowskiej, kościół w Haczowie (UNESCO), założenie urbanistyczne Krosna z Centrum Dziedzictwa Szkła, zespół pałacowo-parkowy w Wiśniowej, poniemieckie schrony kolejowe pod Żarnowską Górą w Strzyżowie i w Stępinie, Stare Miasto w Rzeszowie z Podziemną Trasą Turystyczną.

Korytarz przebiega przez obszary o wysokich walorach przyrodniczych, do których należy Jaśliski Park Krajobrazowy i Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy.

Numer korytarza	505
Początek i koniec korytarza	Lipowiec-Dębno
Przebieg	Od granicy państwa ze Słowacją na południe od Jaślik, przez Jaśliska, Besko, Haczów, Krosno, Frysztak, Strzyżów, Rzeszów do ujścia Wisłoka do Sanu w okolicy miejscowości Dębno.
Długość trasy	175 km
Suma podjazdów i zjazdów	566↑ - 909↓
Miejsce przecięcia z innymi korytarzami	Velo Beskid: Jaśliska, Bzianka, Krosno Green Velo: Rzeszów, Białobrzegi Euro Velo 4: Rzeszów Velo Regia: Rzeszów Velo Łęg: Nowa Wieś Velo San: Dębno
Odcinki styczne z innymi korytarzami	Velo Beskid: Wola Niżna-Jaśliska (5 km) Euro Velo 4: Budziwój – Nowa Wieś (14 km) Green Velo: Budziwój - Rzeszów (6 km)
Gminy w korytarzu	Jaśliska, Rymanów, Besko, Haczów, Krościenko Wyżne, Krosno, Wojaszówka, Frysztak, Wiśniowa, Strzyżów, Czudec, Boguchwała, Rzeszów, Trzebownisko, Czarna, Białobrzegi, Tryńcza, Leżajsk
Uwagi	brak

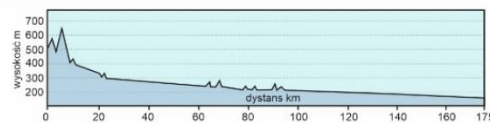
Velo Wisłok (505)

Lipowiec - Dębno

566m ↗ 909m

175 km

skala 1:350 000 (1 cm - 3,5 km)

Charakterystyka korytarza:

Korytarz Velo Wisłok na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie przebieg z południa na północ i północny wschód, od granicy państwa ze Słowacją na południe od Jaślik, przez Jaślika, Besko, Haczów, Krosno, Frysztak, Strzyżów, Rzeszów do ujścia Wisłoka do Sanu w okolicy miejscowości Dębno.

Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. krajobraz i przyrodę Jaślińskiego Parku Krajobrazowego i Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego, założenie urbanistyczne Jaślik, przełom Wisłoka w Rudawce Rymanowskiej, kościół w Haczowie (UNESCO), założenie urbanistyczne Krosna z Centrum Dziedzictwa Szklana, zespół pałacowo-parkowy w Wiśniowej, pomnikowe schrony kolejowe pod Żarnowską Górą w Strzyżowie i w Stępinie, Stare Miasto w Rzeszowie z Podziemną Trasą Turystyczną.

Korytarz przebiega przez obszary o wysokich walorach przyrodniczych, do których należy Jaśliński Park Krajobrazowy i Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy.

4.11. Velo Łęg (506)

Korytarz Velo Łęg na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie przebieg z południa na północ, od okolic Nowej Wsi, przez Głógów Małopolski, Raniżów, Bojanów do ujścia rzeki Łęg do Wisły w okolicy miejscowości Zalesie Gorzyckie.

Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. założenie urbanistyczne i zabytki Głógowa Małopolskiego, zabytki Raniżowa z zagrodą lasowiacką, zalew w Wilczej Woli.

Numer korytarza	506
Początek i koniec korytarza	Nowa Wieś – Zalesie Gorzyckie
Przebieg	Od okolic Nowej Wsi, przez Głógów Małopolski, Raniżów, Bojanów do ujścia rzeki Łęg do Wisły w okolicy miejscowości Zalesie Gorzyckie.
Długość trasy	84 km
Suma podjazdów i zjazdów	335↑ - 283↓
Miejsce przecięcia z innymi korytarzami	Velo Wisłok: Nowa Wieś Euro Velo 4: Nowa Wieś Łącznik Tarnobrzeg Velo Łęg: Jamnica Green Velo: Kępie Zaleszańskie WTR: Zalesie Gorzyckie
Odcinki styczne z innymi korytarzami	brak
Gminy w korytarzu	Trzebownisko, Głógów Małopolski, Raniżów, Dzikowiec, Bojanów, Grębów, Zaleszany, Gorzyce
Uwagi	brak

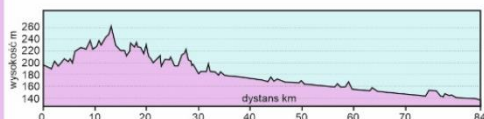
Velo Łęg (506)

Nowa Wieś - Zalesie Gorzyckie

335m 283m

84 km

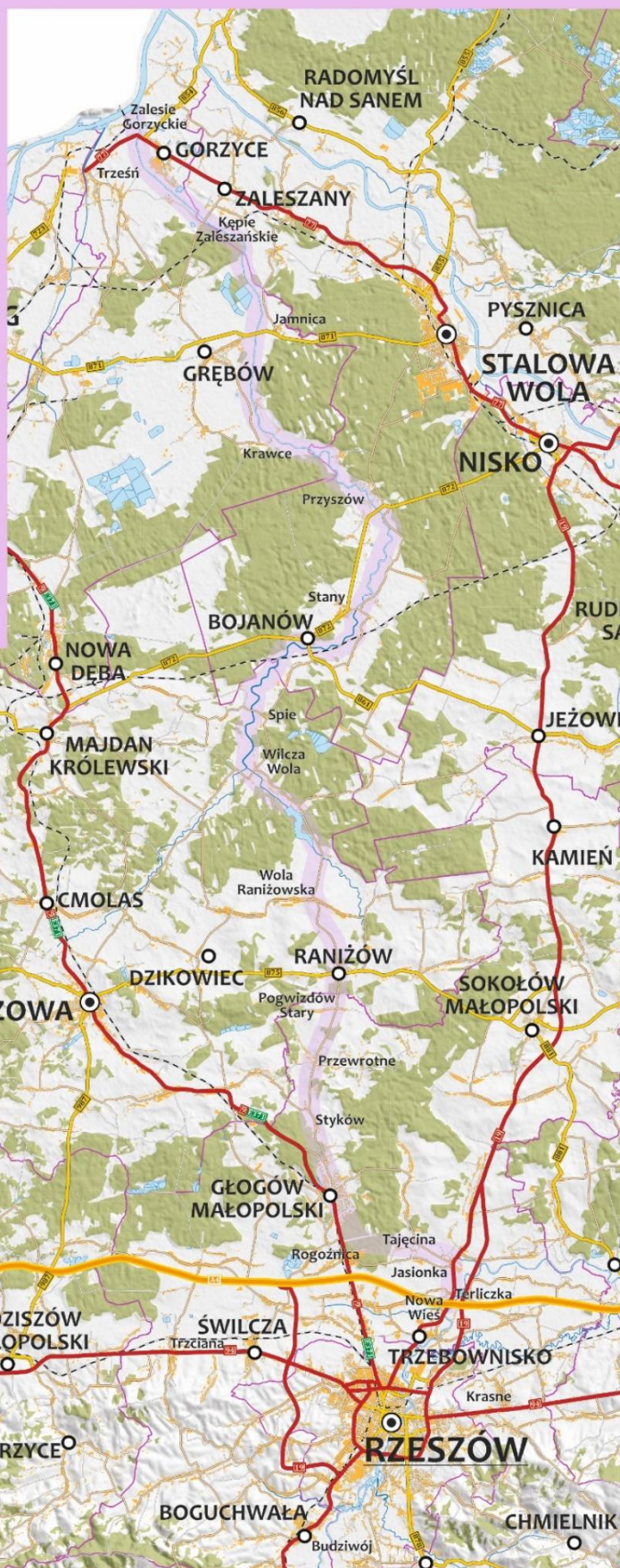
skala 1:300 000 (1 cm - 3 km)

Charakterystyka korytarza:

Korytarz Velo Łęg na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie przebieg z południa na północ, od okolic Nowej Wsi, przez Głogów Małopolski, Raniżów, Bojanów do ujścia rzeki Łęg do Wisły w okolicy miejscowości Zalesie Gorzyckie.

Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. założenie urbanistyczne i zabytki Głogowa Małopolskiego, zabytki Raniżowa z zagrodą lasowiacką, zalew w Wilczej Woli.

4.12. Velo Roztocze (507)

Korytarz Velo Roztocze na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie przebieg z zachodu na wschód, od okolic miejscowości Rzuchów w korytarzu Velo San, przez Stary Dzików, Lubaczów, Horyniec-Zdrój, do granicy z województwem lubelskim w miejscowości Prusie.

Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. krajobraz i przyrodę Południoworoztoczańskiego Parku Krajobrazowego, kościół i cerkiew w Starym Dzikowie, Muzeum Kresów i inne zabytki Lubaczowa, uzdrowisko Horyniec-Zdrój.

Korytarz przebiega przez obszary o wysokich walorach przyrodniczych, do których należy Południoworoztoczański Park Krajobrazowy.

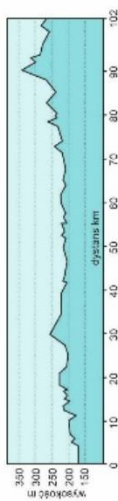
Numer korytarza	507
Początek i koniec korytarza	Rzuchów - Prusiek
Przebieg	Od okolic miejscowości Rzuchów w korytarzu Velo San, przez Stary Dzików, Lubaczów, Horyniec-Zdrój, do granicy z województwem lubelskim w miejscowości Prusie.
Długość trasy	102 km
Suma podjazdów i zjazdów	530↑ - 427↓
Miejsce przecięcia z innymi korytarzami	Green Velo: Horyniec-Zdrój Łącznik Cieszanów-Susiec: Cieszanów Velo San: Rzuchów
Odcinki styczne z innymi korytarzami	brak
Gminy w korytarzu	Narol, Horyniec-Zdrój, Cieszanów, Stary Dzików, Adamówka/Sieniawa, Leżajsk
Uwagi	brak

Velo roztocze (507) 102 km

Rzuchów - Prusiek

530m / ▲ 427m

skala 1:300 000 (1 cm - 3 km)

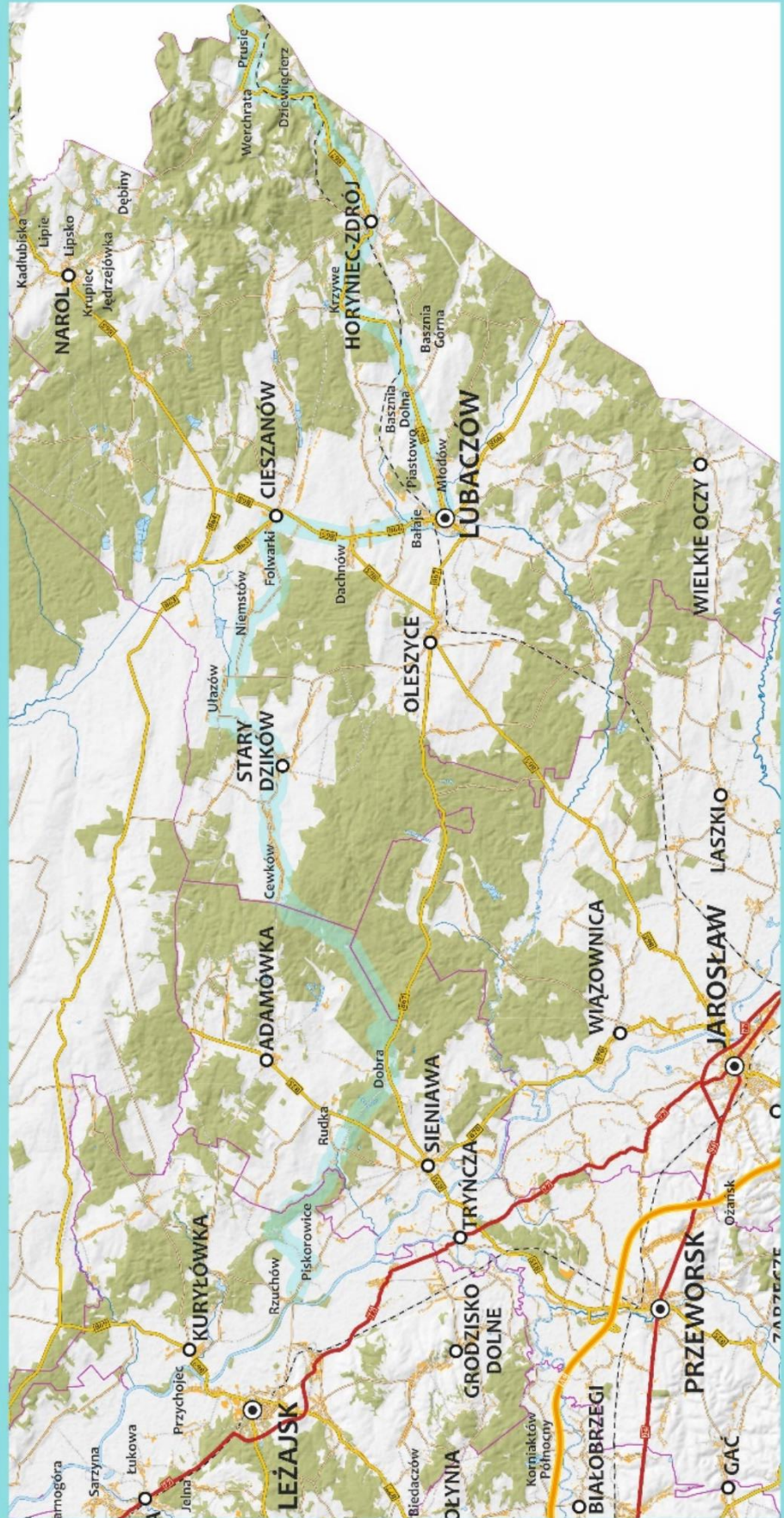

Charakterystyka korytarza:

Korytarz Velo Roztocze na terenie województwa podkarpackiego ma generalnie przebieg z zachodu na wschód, od okolic miejscowości Rzuchów w korytarzu Velo San, przez Stary Dzików, Lubaczów, Horyniec-Zdrój, do granicy z województwem lubelskim w miejscowości Prusie.

Do głównych atrakcji turystycznych korytarza należy zaliczyć m.in. krajobraz i przyrodę Południoworoztoczańskiego Parku Krajobrazowego, kościół i cerkiew w Starym Dzikowie, Muzeum Kresów i inne zabytki Lubaczowa, uzdrowisko Horyniec-Zdrój.

Korytarz przebiega przez obszary o wysokich walorach przyrodniczych, do których należy Południoworoztoczański Park Krajobrazowy.

Podsumowanie

Koncepcja sieci korytarzy tras rowerowych na terenie województwa podkarpackiego ma służyć przede wszystkim samorządom lokalnym do stworzenia spójnej sieci tras rowerowych, która będzie spinać wszystkie inicjatywy lokalne. Dotychczasowe doświadczenia, w tym szczególnie konsultacje społeczne, pokazały jak ważny jest to problem dla mieszkańców województwa. Widzą oni możliwość rozwoju turystyki i rekreacji w oparciu o infrastrukturę rowerową, a to z kolei może mieć pozytywne konsekwencje ekonomiczne, a tym samym poprawić poziom życia mieszkańców regionu. Badania ruchu turystycznego w województwie podkarpackim pokazują, że możliwości uprawiania różnych form turystyki aktywnej są jednym z kluczowych atutów regionu²⁷.

Ważne jest dążenie do stworzenia tzw. „twardej” infrastruktury gwarantującej jednakowy standard trasy na całym jej przebiegu. Pozwoli to wykorzystać efekt skali, czyli zainteresować budową trasy rowerowej wszystkie gminy, przez tereny których ona przebiega. Rezultatem będzie skomunikowanie ze sobą miejsc atrakcyjnych turystycznie położonych w znacznej odległości, zapewniając jednocześnie warunki do rozwoju ruchu rowerowego na poziomie lokalnym.

Należy podkreślić, że opracowana koncepcja sieci korytarzy tras rowerowych w województwie podkarpackim jest swego rodzaju szkieletem, w który powinny wpisywać się kolejne działania. Została ona pomyślana w taki sposób, aby przekierować część ruchu turystycznego do bardzo interesujących lecz w nieco mniejszym stopniu odwiedzanych do tej pory przez turystów regionów.

W oparciu o zaproponowaną sieć korytarzy może lub nawet powinna powstać sieć lokalnych tras rowerowych. Wiele cennych przykładów takich inicjatyw wymieniono podczas konsultacji społecznych wstępnej wersji dokumentu. Niektóre z nich zostały nawet oparte o interesujący lokalny dokument strategiczny²⁸. W toku inwentaryzacji prowadzonej przez UMWP zgłoszono około 600/ prawie 1000 różnego rodzaju szlaków. Wiele z nich to jednak twory trudne do zidentyfikowania w terenie, a ich stan techniczny jest bardzo zróżnicowany.

²⁷ Szpara K., Gierczak-Korzeniowska B., Stopa M., 2021, *Raport z badań ruchu turystycznego w województwie podkarpackim w 2021 roku*, Podkarpacka Regionalna Organizacja Turystyczna, Rzeszów

²⁸ *Strategia Terytorialna – Zagłębie Ambitnej Turystyki*, wrzesień 2021.

Wskazane jest zatem aby w odpowiedniej komórce UMWP powstała baza, gdzie na bieżąco będą wprowadzane wszelkie zmiany dotyczące szlaków rowerowych na terenie województwa podkarpackiego. Umożliwi to zachowanie porządku, zapobiegnie dublowaniu się działań i da szansę racjonalnego uwzględnienia w polityce turystycznej regionu, bardzo ważnego aspektu turystyki rowerowej.

Funkcję koordynatora realizacji polityki rowerowej mógłby sprawować Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego poprzez komórkę organizacyjną jaką jest Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich. Ma on doświadczenie przy budowie Wschodniego Szlaku Rowerowego Green Velo, które można wykorzystać przy realizowaniu kolejnych tego typu działań. Takie podejście pozwoli uniknąć problemów związanych ze spójnością poszczególnych tras, pozwoli zachować standardy projektowania i wykonania tras, a także dbać o wizualną spójność poszczególnych elementów infrastruktury (np. oznakowanie, czy wygląd miejsc odpoczynku). Koordynator mógłby prowadzić również stronę internetową/aplikację mobilną dotyczącą tras rowerowych i najistotniejszych informacji dla korzystających (np. rodzaj podłoża trasy, profil trasy, atrakcje, lokalizacja MOR, które odcinki są poprowadzone w ruchu ogólnym, a które są odseparowane. itp.). Tego typu strona internetowa jest już w trakcie przygotowania. Ma stanowić platformę współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego, turystami i przedsiębiorcami.

Jednocześnie bardzo ważne jest aby zaangażować jednostki samorządu terytorialnego, przez których teren przebiegać będzie dana trasa, w proces wyznaczania ostatecznego jej przebiegu, z uwagi na znajomość terenu czy atrakcji warty odwiedzenia.

Warto też zwrócić uwagę na to, że w ślad za utworzeniem tras rowerowych w oparciu o zaproponowane korytarze, powinny być wykonane kolejne działania zmierzające do komercjalizacji i popularyzacji tras turystyki rowerowej. Warto tu korzystać z rozwiązań, które sprawdziły się w innych regionach, są to np.²⁹:

- bikepacking – wielodniowe wyprawy po szosach, polnych drogach albo górskich szlakach, gdzie cały niezbędny ekwipunek jest przewożony na rowerze,

²⁹ Para A., *Trendy i dobre praktyki w turystyce rowerowej – jak wykorzystać je w Karpatach?*, Karpacki Przegląd Społeczno-Kulturalny, Nr 4 (43) 2020, s. 18-21

- elektryfikacja rowerów – zwiększająca dostępność terenów pagórkowatych i górskich dla szerszej grupy turystów,
- bikeparki – na terenie których oferowane są różnorodne usługi obejmujące m.in. wycieczki rowerowe z przewodnikiem, szkolenia z techniki jazdy na rowerze, warsztaty, szkolenia, obozy rowerowe.

Interesującym rozwiązaniem są również trasy rowerowe typu „singletrack”, idealne dla osób lubiących aktywne spędzanie czasu, połączone z obcowaniem z przyrodą, a nawet bardzo ekstremalne zjazdy³⁰.

Realizowane działania powinny uwzględniać kluczowe walory turystyczne regionu zasady zrównoważonego rozwoju. Niezmiernie ważnym aspektem jest przygotowanie koncepcji produktów turystycznych, które będą bazować na potencjale turystyki rowerowej lub łączyć w sobie różne formy turystyki i rekreacji³¹.

We wnioskach zawartych w Analizie podaży turystyki rowerowej w Polsce³² opracowanej dla Polskiej Organizacji Turystycznej, autor zawarł interesujące spostrzeżenia. Atutem Polski w kontekście turystyki rowerowej są m.in. walory przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe. Jednak w zakresie infrastruktury rowerowej jest nadal wiele do nadrobienia, szczególnie jeśli porównujemy się do takich krajów jak Austria, Włochy, Czechy czy Niemcy. Do barier ograniczających rozwój rodzimej turystyki rowerowej autor zaliczył m.in.:

- słabą promocję polskich szlaków rowerowych na rynku krajowym (z wyjątkiem Green Velo),
- brak wiarygodnych i aktualnych informacji na portalach zagranicznych o możliwościach uprawiania turystyki rowerowej w Polsce,
- niską dostępność szczegółowych informacji o szlakach rowerowych,
- ubogą ofertę noclegową na niektórych szlakach,
- niewielką liczbę wypożyczalni rowerów ze sprzętem dobrej jakości.

³⁰ Widak L., *Zrównoważone trasy rowerowe typu „singletrack”*, *Karpacki Przegląd Społeczno-Kulturalny*, Nr 4 (43) 2020, s. 22-23.

³¹ Szpara K., Stopa M., 2022, *Turystyka kajakowa i kamperowa w powiązaniu z turystyką rowerową w kontekście potencjału gospodarczo-turystycznego województwa podkarpackiego*, Ekspertyza wykonana w ramach projektu „Blue Valley – wiślanym szlakiem”, opracowano na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego.

³² Kozioł M., 2019, *Analiza podaży turystyki rowerowej w Polsce 2019*, 2019, Polska Organizacja Turystyczna, Warszawa.

Z drugiej strony autor sugeruje konieczność podjęcia działań niwelujących w pewnym zakresie wymienione wyżej bariery, są to:

- zintensyfikowanie reklamy na rynku krajowym, promowanie regionów i konkretnych szlaków rowerowych dla turystów z różnym doświadczeniem i możliwościami,
- zainicjowanie utworzenia portalu rowerowego, który byłby oficjalną stroną poświęconą uprawianiu turystyki rowerowej w Polsce, na wzór rozwiązań na Istrii lub Nowej Zelandii,
- opracowanie standardów informacyjnych dla szlaków rowerowych: regionalnych krajowych i międzynarodowych,
- promowanie najatrakcyjniejszych szlaków rowerowych poprzez zagranicznych influencerów.

Warto wziąć pod uwagę wymienione powyżej pomysły. Szczególnie należy zaakcentować konieczność realizowania działań z myślą o turystyce zagraniczną. Inicjatywy w obszarze turystyki rowerowej, podejmowane na terenie województwa podkarpackiego powinny być spójne z działaniami krajowymi i realizowane w porozumieniu z sąsiednimi województwami, a nawet, w kontekście szlaków międzynarodowych, z sąsiednimi krajami. Profesjonalna oferta dla turystyki rowerowej może być atutem zarówno dla najważniejszych subregionów turystycznych w województwie podkarpackich, jak i dla obszarów, które do tej pory cieszyły się nieco mniejszym zainteresowaniem turystów.

Literatura

Audyty potencjału produktów turystyki rowerowej województwa podkarpackiego,
https://www.podkarpackie.pl/images/TURYSTYKA/dokumenty_2021/Audyty_potencja%C5%82u_produk%C3%B3w_turystyki_rowerowej_wojew%C3%B3dztwa_podkarpackiego_wersja_dost%C4%99pna.pdf

Ćwik A., Szpara K., Krąż P., Łanczont M., Ziąja W., Chabudziński Ł., 2021, *Pogórze Środkowobeskidzkie (513.6)*, [W:] Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.), *Regionalna geografia fizyczna Polski*, Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań, s. 497-508.

Formy ochrony przyrody, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie,
<https://www.gov.pl/web/rdos-rzeszow/formy-ochrony-przyrody>

Kozioł M., 2019, *Analiza podaży turystyki rowerowej w Polsce 2019*, 2019, Polska Organizacja Turystyczna, Warszawa

Łanczont M., Balon J., Bidłasik M., Borzyszkowski J., Chabudziński Ł., Grzegorzczak I., Krąż P., Walczak M., 2021, *Kotlina Sandomierska (512.4-5)*, [W:] Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.), *Regionalna geografia fizyczna Polski*, Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań, s. 558-474.

Para A., *Trendy i dobre praktyki w turystyce rowerowej – jak wykorzystać je w Karpatach?*, *Karpacki Przegląd Społeczno-Kulturalny*, Nr 4 (43) 2020, s. 18-21.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego. Perspektywa 2030, 2018, Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie, Rzeszów,
http://www.pbpp.pl/pliki_user/files/PZPWP_Perspektywa_2030/PZPWP_08_2018.pdf

Polański S., 2017, *Informacje ogólne o województwie podkarpackim*, [w:] Z. Cebula, M. Jarońska, A. Karcmarzewski, S. Polański, A. Wesół, *Kanon Krajoznawczy Województwa Podkarpackiego*, Rzeszów, s. 17-23.

Powódź 2010 - przyczyny skutki, https://wios.rzeszow.pl/wp-content/uploads/2015/07/r1_6.pdf

Regionalna Polityka Rowerowa Województwa Podkarpackiego, 2021, EU-CONSULT sp. z o.o., Gdańsk.

Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego, 2021, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów.

Serwis Rzeczypospolitej Polskiej,
https://dane.gov.pl/pl/dataset/154/resource/40243,zestawienie-danych-statystycznych-z-rejestru-zabytkow-zabytki-nieruchome/table?page=1&per_page=20&q=&sort=

Stanowisko nr 11/2022 Konwentu Marszałków Województw RP z dnia 9 czerwca 2022 r. w sprawie turystycznych znaków z grupy R-4.

Stanowisko nr 7/2019 Konwentu Marszałków Województw RP z dnia 7 czerwca 2019 roku w sprawie systemu numeracji i zasad oznakowania krajowych i regionalnych tras rowerowych.

Statystyczne Vademecum Samorządowca, <https://svs.stat.gov.pl/?id=9>

Strategia Terytorialna – Zagłębie Ambitnej Turystyki, wrzesień 2021.

Szpara K., Gierczak-Korzeniowska B., Stopa M., 2021, *Raport z badań ruchu turystycznego w województwie podkarpackim*, Podkarpacka Regionalna Organizacja Turystyczna.

Szpara K., Gierczak-Korzeniowska B., Stopa M., 2022, *Raport z ilościowych badań wizerunku turystycznego województwa podkarpackiego*, Podkarpacka Regionalna Organizacja Turystyczna.

Szpara K., Łanczont M., Chabudziński Ł., 2021, *Beskidy Lesiste (522.1)*, [W:] Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.), *Regionalna geografia fizyczna Polski*, Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań, s. 533-538.

Szpara K., Stopa M., 2022, *Turystyka kajakowa i kamperowa w powiązaniu z turystyką rowerową w kontekście potencjału gospodarczo-turystycznego województwa podkarpackiego*, Ekspertyza wykonana w ramach projektu „Blue Valley – wiślanym szlakiem”, opracowano na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego.

Widak L., *Zrównoważone trasy rowerowe typu „singletrack”*, Karpacki Przegląd Społeczno-Kulturalny, Nr 4 (43) 2020, s. 22-23.

Wilczyński. B., *Wschodni Szlak Rowerowy GREEN VELO – mocny start i co dalej – głos w dyskusji nt. dalszego rozwoju sieciowego produktu turystycznego*, Biuletyn KPZK PAN, Zeszyt 269, rok 2018.

Wytyczne projektowania i wykonania infrastruktury rowerowej województwa podkarpackiego, Załącznik nr 1 do Polityki Rowerowej Województwa Podkarpackiego.